

10.01–23.01.2013

SELVERI
LAADA-PÄEVAD

www.selveri.ee

0⁹⁹
4,95/kg
tavahind 1,29

PÄEVA-PAKKUMINE
Teisipäev 22.01

Merevaik sulatatud juust 200 g

-23%

Toodetud Eestis

8⁹⁹
0,90/kg
tavahind 16,90

PÄEVA-PAKKUMINE
Teisipäev 22.01

Chappi koera kuivtoit looma- ja linnuliha 10 kg

-46%

5,00

Nõo Lihavürost maasuitsuribiliha 1 kg

12,00

Finish nõudepesumasina tabletid All-in-1 100 tk/pk

0,12/tk

Fotodel on illustratiivne tähendus. Pakkumised kehtivad kuni kaup jätkub.

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 15 | TEISIPÄEV, 22. JAANUAR 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: AFP / Scanpix

Algas Obama teine ametiaeg

Eile asetaskodanik Barack Obama oma vasaku käe kahele piiblile – Martin Luther King juuniori ja Abraham Lincoln omadele – ja lausus teist korda elus USA presidendi ametivande. Ametisse vannutajaks oli USA ülemkohu esimees John Roberts. Kapitooliumi mäel jälgis ametnike hinnangul sündmust oma silmaga ligi 700 000 inimest. Võrd-

luseks: 2009. aastal tuli Obama ametisse astumist vaatama 1,8 miljonit inimest, samal ajal kui George W. Bushi teist ametivannet 2005. aastal käis kaemas vaid 260 000 inimest.

Oma teise ametiaja 18-minutilise avakõnes rõhutas Obama, et aastakümne pikkune sõda on lõppemas, Ameerika Ühendriigid on väljumas majanduskrii-

sist ja Ameerika võimalustel pole piire. „Kaasmaalased, oleme selle hetke jaoks loodud, meil õnnestub sellest kinni harrata, kui teeme seda koos,” julgustas Obama inimesi aktiivsed olema ja kinnitas, et tema eelmisel ametiajal algatatud sotsiaalreformide jätkamine tagab ameeriklastele vabaduse. 51-aastane Barack Obama on USA 44. president. **• EPL**

Haridus on, tahe on, kuid elu on liiga kiire

Karjäärinõustaja Tiina Saar: kõrgharidusega noored ei leia kvalifikatsioonile vastavat tööd, sest ühiskond muutub liiga kiiresti. **lk 6**

VEB fondi asjade teadjad on ohus

Vabakutseline ajakirjanik Toomas Kümmel räägib, kuidas ta on omal käel üle kümne aasta VEB fondi rahaasju uurinud ja kulutanud sellele lausa korraliku auto jagu raha. **lk 8**

Satelliitide seltskond

Eile alustas Eesti esimene kosmosesatelliit teed kosmosejaama poole, et sealt aprillis orbiidile tõusta. Graafikust näed, missugusesse seltskonda ta seal satub. **lk 2–3**

Soome ralliäss europarlamentist Eestisse

Kunagine autoralli maailma-meister Ari Vatanen tahab hakata juhtima Eesti autospordi liitu. Täna selgub, kui väga ja mispärast. **lk 15**

JUHTKIRI

Kellel on ja kellel pole

Kelles on viga, kui noor – eriti kõrgharidusega – ei leia tööd? Kindlasti ei saa väita, et töö on Eestist otsa saanud. Üks teema, mis on tööpuudusest veelgi visamalt päevakorras püsinud, on ju tööandjate kurtmine tööjõupuuduse üle. Samuti oleks ebaõiglane panna kõik Eesti riigi süüks, sest häda on ülemaailmne. Nõustamisfirma McKinsey mullusest uuringust, mis hõlmas 25 riiki, tuli välja, et vaid pooled kõrghariduse omandanud noored leidsid, et kõrgharidus parandas nende võimalusi tööd leida. Teisalt ütles ligi 40% tööandjaid, et sobivate oskustega töötajate puudumise tõttu on neil osa esimese taseme – s.o karjääri alguseks sobivaid – töökohti täitmata. Ja rohkem kui 70% haridusasutusi oli sealjuures veendunud, et nad annavad noortele hariduse, mille najal saab edukalt tööle asuda.

Seega tegutsevad noored, tööandjad ja haridusasutused otsekui paralleeluniversumites. Ettevõtjad ei suhtle piisavalt koolidega, sest tavaliselt on neil muid pakilisemaid toimetusi, või kui suhtlevad, siis kipuvad nende nõuanded ja abi olema väga oma ettevõtte spetsiifilised. Koolid ei kuula piisavalt ettevõtjaid, sest see nõuab oma harjunud mullist väljatulekut, näiteks õppematerjalide tihedamat värskendamist ja paremini koolivälise eluga sidumist. Noored on tihti liiga sinisilmsed: ei mõtle piisavalt sellele, millise hariduse ja

Noorte töötusest Noored, tööandjad ja haridusasutused tegutsevad tihti otsekui paralleeluniversumites.

oskustega on paremad võimalused (tasuvat) tööd saada, ega kuula rohkem elu näinud inimeste nõu. On tegelikult habemega jutt, et kõik asjaosalised peaksid tihedamat koostööd tegema ning nõudlust ja pakkumist paremini kokku sobitama. Eks koostööd ja karjäärinõustamist Eestis veidi tehakse ka (vaadake näiteks sellele pühendatud portaali rajaleidja.ee), aga järelikult liiga vähe, kui probleem püsib ja teravneb. Mõnevõrra võib see Eestis demograafilistel põhjustel (tulevaste aastakäikude noori on praegustest vähem) eelseisvatel aastatel iseenesest leeveneda, aga mitte täielikult.

Eesti Päevalehes viimastel nädalatel ilmunud noorte tööotsijate või oma töökoha jaoks ülekvalifitseeritud noorte jutust õhkub kohati õrna revolutsioonilist situatsiooni. Võrreldes maadega, kus tööpuudus ongi viimastel aastatel noorte viha- või vägivallapurskeid vallandanud (Egiptuses, Hispaanias, Itaalias, Kreekas, Lõuna-Aafrikas, Tšiilis, USA-s ja mujalgi), on Eesti noortel üks suhteliselt hõlpsasti kättesaadav ventiil: minna välismaale lihttööd tegema. Puhtalt palga poolest on see edasiminekuks, aga eneseteostuse mõttes vaevalt. Vaja on paremaid lahendusi. ●

REPLIIK

See pole naljakas

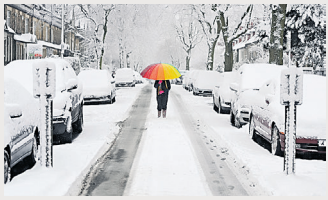
Tõenäoliselt kuuluvad mõnedki artiklisarjas „Mis meist saab?” ilmunud lood suure osa lugejate jaoks huumorirubriiki, kuigi neis pole midagi naljakat. Lihtsa mateemaatika järgi on viimaste aastate bakalaureused elanud ainult täielises Eesti Vabariigis, mille palet on jõuliselt vorminud võitjate põlvkond oma väärtushinnangutega. Nii siis võiksid need, kes on majandus- ja poliitikaringkondade eesotsas visionääride ja tegevjuhtidena meie pisikest Belgia Kongot ehitanud, nüüd peeglisse vaadata ja küsida, kus nende elutöös miskit valesti läks, et Linn Nageli põlvkonna ellusuhtumine selliseks kujunes. Kas te sellist Eestit tahtsitegi? ● **Mart Niineste**

Lk 12: Kolme noore inimese töötamise lugu
Lk 13: Elle Pütsepp: Soome minnakse pensionit teenima

SUURBRITANNIA KOOLIDES ON LUMEPÜHAD

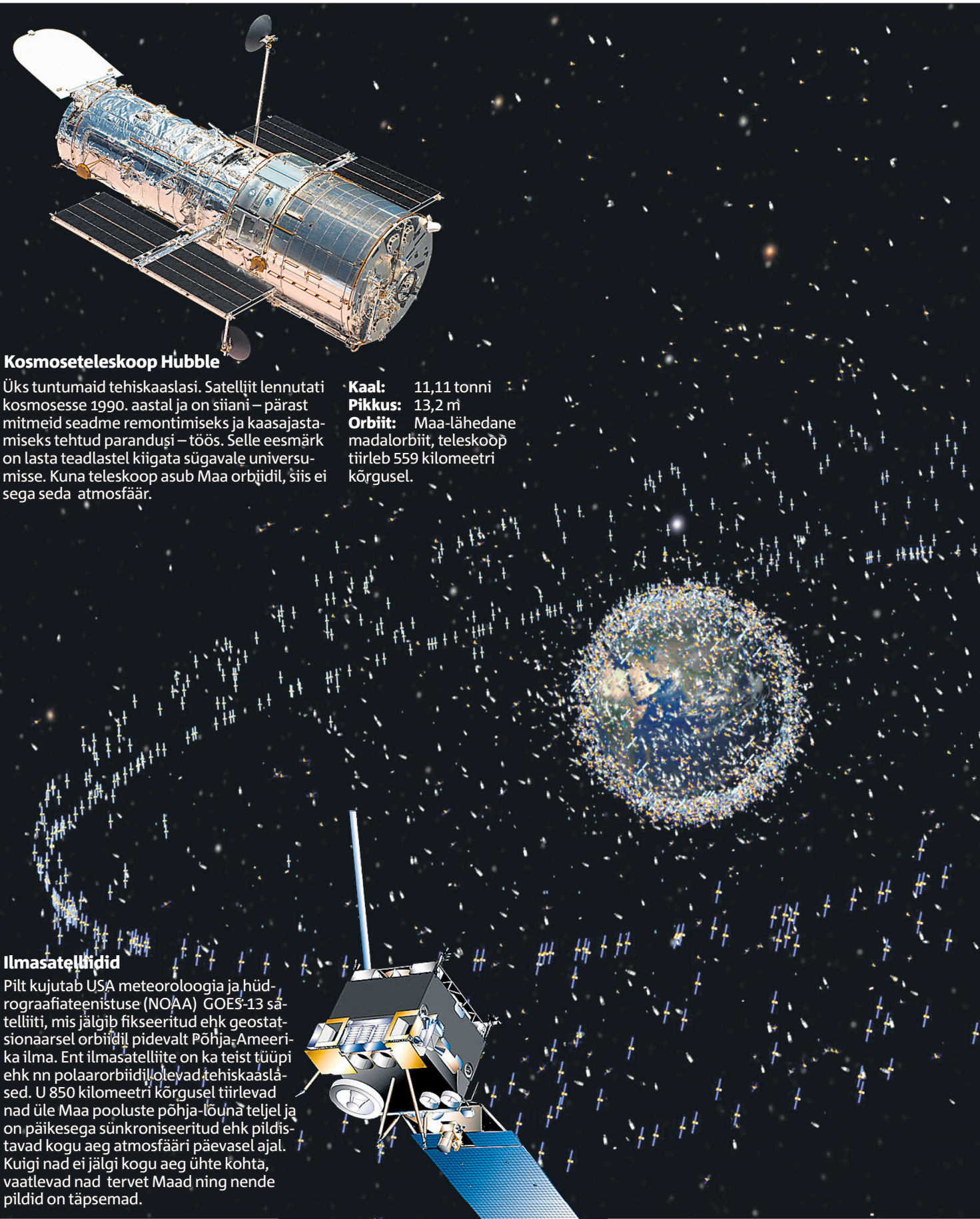
Eesti jaoks tavapärane talv on Suurbritannias põhjustanud paanika. Tiheda lumesaju ja jääga kaetud teede tõttu ei toimunud eile õppetööd enam kui 5000 koolis. Heathrow lennu-

jaam jättis täna ära 131 lendu. Ida-Midlandsi lennujaam, Robin Hoodi lennujaam Doncasteri lähedal ja Leedsi Bradfordi lennujaam olid suletud, vahendas BBC. ERR

RIIGIKOGU

Riigikogu juhatuse eilse otsuse põhjal saab riigikogu liikme Mihhail Lotmani tagasiasutamise tõttu tänasest riigikogu liikmeks asendusliige Kaja Kreisman. EPL

Kosmoseteleskoop Hubble

Üks tuntumaid tehiskaaslasi. Satelliit lennutati kosmosesse 1990. aastal ja on siiani – pärast mitmeid seadme remontimiseks ja kaasajastamiseks tehtud parandusi – töös. Selle eesmärk on lasta teadlastel kiigata sügavale universumisse. Kuna teleskoop asub Maa orbiidil, siis ei sega seda atmosfäär.

Kaal: 11,11 tonni
Pikkus: 13,2 m
Orbiit: Maa-lähedane madalorbiit, teleskoopi tiirleb 559 kilomeetri kõrgusel.

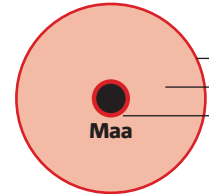
Ilmasatelliidid

Pilt kujutab USA meteoroloogia ja hüd-roograafiateenistuse (NOAA) GOES-13 satelliiti, mis jälgib fikseeritud ehk geostatsionaarsel orbiidil pidevalt Põhja-Ameerika ilma. Ent ilmasatelliite on ka teist tüüpi ehk nn polaarorbiidil olevad tehiskaaslad. U 850 kilomeetri kõrgusel tiirlevad nad üle Maa pooluste põhja-lõuna teljel ja on päikesega sünkroniseeritud ehk pildistavad kogu aeg atmosfääri päevasel ajal. Kuigi nad ei jälgi kogu aeg ühte kohta, vaatlevad nad tervet Maad ning nende pildid on täpsemad.

Laias laastus asuvad satelliidid kolme tüüpi orbiidil ehk kõrgusel Maast

Satelliite on võimalik liigitada tsiviilotstarbelisteks ja sõjalisteks, vaatlus-, side-, navigatsiooni-, ilma- ja teadussatelliitideks. Satelliitideks on ka kosmosejaamad ja laevad.

Kõrgel orbiidil on paljud ilma- ja osa sidesatelliite. Keskmisel orbiidil on paljud navigatsiooni- ja konkreetse regiooni jälgimise satelliidid. Madalal orbiidil on enamik teaduslikke satelliite.

Kõrge (enam kui 35 786 km maapinnast)
Keskmine (2000 kuni 35 786 km)
Madal (180 kuni 2000 km)

Maa looduslik satelliit Kuu asub umbes 384 403 km kaugusel ning teeb maakerale tiiru peale 28 päevaga.

Satelliite orbidiile viia suutvad riigid

ALGUSAASTA JÄRGI

1957	Nõukogude Liit
1958	USA
1965	Prantsusmaa
1970	Jaapan
1970	Hiina
1971	Suurbritannia
1980	India
1988	Iisrael
1992	Ukraina
2009	Iraan
2012	Põhja-Korea

AMETIÜHINGUJUHI KOHALE TULI KAKS AVALDUST

Eesti ametiühingute keskliidu esimeheks kandideerivad transpordi ametiühingu kauaaegne juht Peep Peterson ja kaheksa aastat EAKL-i õigussekretärina töötanud Tiia Edith Tamme-

leht. Kes saab EAKL-i uueks esimeheks, selgub 21. veebruaril EAKL-i volikogu koosolekul. Uus esimees astub ameti maha pannud Harri Taliga asemele 4. märtsil. **EPL**

RINGKONNAKOHUS

Ringkonnakohus jättis eile avaldatud otsusega muutmata korruptsioonis süüdistatava Tallinna linnaametniku Ivo Parbuse ja tema kaassüüaluste süüdimõistmise, vahendas BNS. **Delfi**

GRIPIEPIDEEMIA

Läti kuulutas eile välja gripi-epideemia, sest 100 000 elaniku kohta on keskmiselt üle saja gripijuhtumi. Jalgavas näiteks oli gripijuhtumeid 100 000 elaniku kohta juba 107. **Delfi.lv**

Täna digilehes

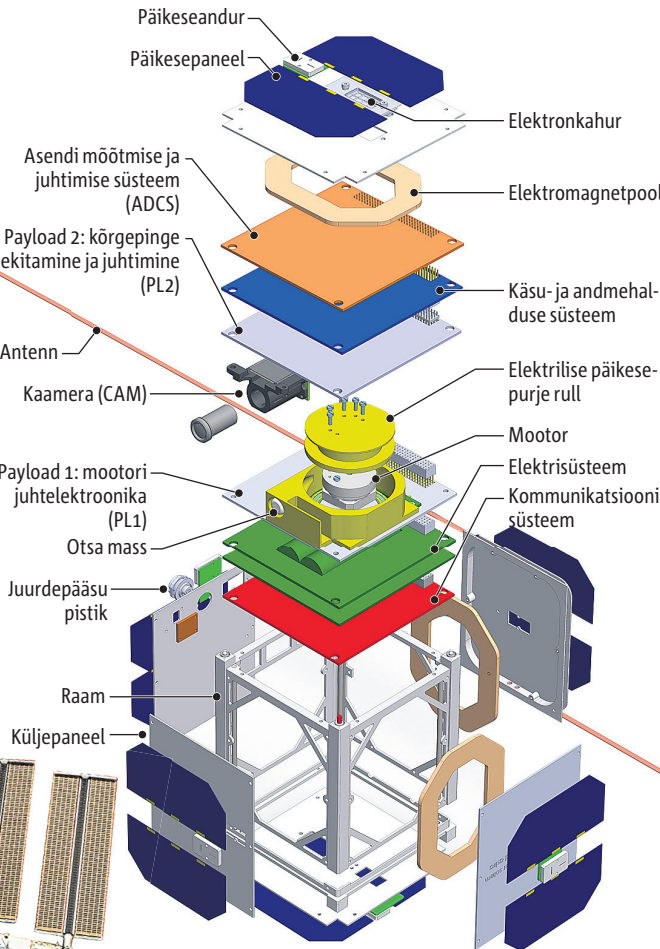
- Google Earth kaardistas Põhja-Korea töölaagrid
- Infograafik: mis riigis oli hea sündida 1988. aastal ja kus on hea sündida tänavu

Satelliidid – Maa tehiskaaslased

Esimesest Sputnikust alates on USA kosmose jälgimise võrgustik (SNN) seiranud enam kui 26 000 objekti orbiidil. Praegu jälgib SNN enam kui 8000 inimtekkelist orbitaalobjekti, diameetriga alates kümnest sentimeetrist, enamik neist on nn kosmosepraht, näiteks kanderaketide osad. Maa orbiidil on ligi 3000 satelliiti, NASA andmeil lisandub keskmiselt igal aastal orbiidile 200 objekti.

Oma satelliidid on enam kui 50 riigil, rahvusvahelisel organisatsioonil (näiteks NATO) ja ettevõttel (näiteks Eutelsat). Satelliitide üles lennutamise võime on kümnekonnal riigil. Teadaolevalt esimesena sai satelliidi orbiidile saatmisega hakkama Nõukogude Liit (1957), väidetavalt viimasena Põhja-Korea (2012).

ESTCube-1

Rahvusvaheline kosmosejaam

Keerukaim orbiidil asuv satelliit, sest peab toetama inimtegevust. Algne eesmärk oli olla laboratooriumiks ning observatooriumiks kosmoses, samuti saada võimalikuks platvormiks mehitatud lendudele Kuule, asteroididele või Marsile. 2010. aastast võimaldati kasutada ka kommertseesmärkidel, näiteks raha eest missioonidele lennutada lasknute majutamine. Jaama on ehitatud 1998. aastast. Täna-seks on tegemist kõige pikemalt mehitatud kosmosejaama-ga võrreldes eelkäijatega nagu N Liidu kosmosejaam Mir.

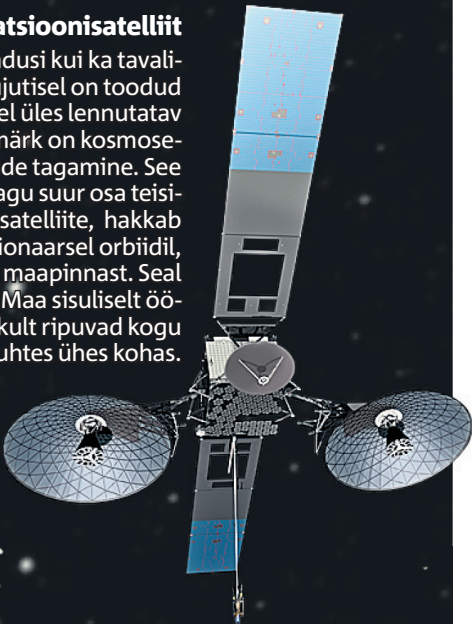
Esimest korda satelliitide ajaloos

4.10.1957	satelliit	Sputnik 1
18.12.1958	telekomisatelliit	Score
13.10.1959	meteoroloogiasatelliit	Explorer 7
12.04.1961	inimene satelliidil	Juri Gagarin
24.02.1962	telefoni side- ja teleülekande satelliit	Echo 1
19.08.1964	geostatsionaarne telekomisatelliit	Syncom 3
5.11.1967	geostatsionaarne ilmasatelliit	ATS 3
21.07.1969	inimene looduslikul satelliidil	Neil Armstrong

Allikad: NASA, Satellite Eyclopedia, tbs-satellite.com, ESTCube-1
Fotod: Nasa; graafika: Maret Müür

Kommunikatsioonisatelliit

Toetavad nii militaarvajadusi kui ka tavalisi tsiviilülesandeid. Kujutisel on toodud NASA poolt lähinädalatel üles lennutatav TDRS-satelliit, mille eesmärk on kosmosejaamade ja -lendude side tagamine. See konkreetne seadeldis, nagu suur osa teisi-gi kommunikatsioonisatelliite, hakkab paiknema nn geostatsionaarsel orbiidil, mis on u 37 km kõrgusel maapinnast. Seal teevad nad tiiru ümber Maa sisuliselt ööpäevaga ja seega piltlikult ripuvad kogu aeg maapinna suhtes ühes kohas.

Kaal: u 450 tonni
Pikkus: 72,8 m
Laius: 108,5 m
Kõrgus: u 20 m
Õhurõhu all olevat ruumi: 873 m3
Orbiit: Maa-lähedane madalorbiit, u 420 km kõrgusel

Satelliidiriikide esikümme

SATELLIITIDE ARV SEISUGA 1. DETSEMBER 2012

1. Venemaa*	1459
2. USA	1234
3. Hiina	149
4. Jaapan	135
5. Prantsusmaa	55
6. India	51
7. Saksamaa	43
8. Kanada	34
9. Suurbritannia	29
10. Itaalia	21

Ühe satelliidiga riigid
Filipiinid, Iraan, Colombia, Küpros, Maroko, Poola, Portugal, Rumeenia, Singapur, Ungari, Valgevene

*koos endise Nõukogude Liiduga

Eesti esimene samm kosmoseriigiks saamiseks on esimese satelliidiga tehtud

Eestlased võivad järgmise satelliidi kosmosesse

saata lähema viie

aasta jooksul.

Merle Must

merle.must@epi.ee

Eile alustas Eesti esimene kosmosesatelliit teed Prantsuse Guajaana kosmosejaama poole, et aprillis orbiidile tõusta.

Esmalt jõuab umbes kilo kaaluv, 10 × 10 × 10 cm mõõtmetega satelliit kosmosejaama. Märtsi lõpus sõidab sinna Eesti tudengite delegatsioon, kes lisab tarkvarauuendused ja kontrollib süsteemi töökindlust, rääkis tudengisatelliidi programmi juhendaja Mart Noorma. Aprillis viib kanderakett satelliidi kosmosesse. Esimesena visatakse sealt tõenäoliselt välja Vietnami kaugseiresatelliit, seejärel lendab rakett veidi kõrgemale ja laseb välja ESTCube-1 satelliidi. Seejärel lendab see veel kõrgemale ning sealt väljub Euroopa kaugseiresatelliit.

Kui Eesti satelliit on kanderaketist vedrusüsteemi abiga välja visatud, võtab see juhtimise enda kätte ja on raadioantennide vabastamise järel valmis pidama sidet Maaga. „Aprillis ootame hinge kinni pidades, millal esimene signaal tuleb,” märkis Noorma.

Siis saab alustada eksperimenti: satelliidi juhulik pöörlemine stabiliseeritakse ja kaameraga hakatakse tege-ma pilte. Kindlasti pildistatakse päikesepurje väljarullimist, kuid võimalik on pildistada ka Eestit.

Põhimissioonis pannakse satelliit elektromagnettõukurite abiga pöörlema ja keritakse välja päikesepurje traat, mis pingestatakse, seejärel mõõdetakse purjele mõjuvat jõudu. Soome teadlase Pekka Janhuneni leiutatud päikesepuri on Noorma sõnul uus kontseptsioon. Kui katse õnnestub, siis võimaldab see päikesetuult kasutades liigutada kiiresti ja ökonoomselt aparate või kosmoselaevu.

Kui missioon on lõpule jõudnud, asuvad teadlased Noorma väitel teaduspublikatsioone kirjutama ja doktoritöid kaitsma. Kindlasti on Eestis veelgi vaja rakenduslike teadusarendusi, mida peaks jätkama järgmine kosmoseprojekt, lausub ta. „Loodetavasti näeme ESTCube-2 või min-

gi teise nimega järgmist missiooni viee aasta perspektiivis,” ütles Noorma.

Satelliit kannab haridusliku funktsiooni, kuna tudengitel on peale teoreetiliste tööde kirjutamise vaja praktilisi kogemusi. Pealegi näitab kosmoselaeva ehitamine Noorma sõnul, et tudengid suudavad Eestis luua kõrgetehnoloogilist arendustööd tegevaid ettevõtteid, mis tagavad kaugemas tulevikus sinise majanduskasvu. „Teeme seda avaliku sektori palkade tõstmise jaoks.”

Viie viimase aasta jooksul on satelliidile kulunud umbes 350 000 eurot. See on Noorma sõnul üks odavamaid võimalusi saada haritud ja oskustega inimesi, sest aasta lõpuks on projekti käigus bakalaureuse- või magistrikraadini jõudnud umbes 40 tudengit ja oma doktorikraadi kaitseb selle tulemusena kolm inimest. Niisiis oleks riigile kasulik kosmosetehnoloogiasse panustada. ●

KOMMENTAAR

Milline on tulevik kosmoseriigina?

Ene Ergma

astrofüüsik

Kuna Eestis on nii palju toredaid ja tarku noori, peame andma neile võimaluse tegeleda perspektiivikate valdkondadega nagu kosmosemajandus. Kosmosetehnoloogia võimaldab kasutada telekommunikatsiooni-, positsioneerimise ja kaugseirevõimalusi.

Eestil on vaja uute võimaluste kasutamiseks ühineda Euroopa kosmosesagentuuriga, milleks oleme tegevust alustanud 2006. aastal. Peame mõtlema tulevikule, mitte ainult sellele, mis on praegu.

Selleks et Eesti saaks kosmoseriigina areneda, tuleb haridus-süsteemis nõuda kõigilt Eesti õpilastelt häid matemaatikateadmisi. See pole hea, et minnakse õppima vaid n-õ pehmeid erialasid, sest meil ei ole vaja sadu juriste, vaid võib-olla hoopis sadu insenere.

Vaata videot digilehest

●●● ajaleht.epi.ee

Nutitelefoni omanikud, vaadake videot

Lasteaeda jõuab järjest rohkem diabeediga lapsi

Mailis Virve, tema tütar Meribel, käes insuliinipump, ja lasteaiaõpetaja Iida-Leena Allik

Foto: Martin Dremljuga

Mullu sügisel alustatud koolitused on julgustanud 13 lasteaeda diabeediga lapsi vastu võtma.

Merle Must
merle.must@epL.ee

Selleks, et lasteaiaid, mis seni pelgasid diabeediga laste eest hoolitseda, soostuksid kergemini neid rühmadesse vastu võtma, alustas tervise arengu instituut koostöös Eesti laste ja noorte diabeedi ühinguga (ELDÜ) lasteasutuste koolitamise ja nõustamisega.

ELDÜ juht Piret Loomets nentis, et nelja aasta eest oli ta sunnitud panema oma tollal kolmeaastase poja eralasteaeda, kuna kohalik aed keeldus diabeedihaike lapsega tegelemast. „Nüüd mõtlen küll, et oleksin võinud võidelda,” ütleb Loomets.

Leidub ka juhuseid, kus kakikutest ollakse nõus vaid tervet last rühma võtma või on ema-isa sunnitud ise mitu korda päevas lasteaia süstimas ja veresuhkru taset mõõtmaks käima. Samuti on pered kolunud näiteks Rootsi, kus lasteasutuste töötajad suhtuvad diabeediga poistesse-tüdrukutesse paremini ja toimetulek on lihtsam.

Loometsa sõnul kardavad Eesti lasteaiaõpetajad vastutust võtta ja pelgavad uusi toiminguid, näiteks lapse veresuhkru mõõtmist enne söögikordi või insuliini manustamist kas süstla või insuliinipumbaga. Seetõttu ei saagi vanemad tööle minna, vaid peavad lastega koju jääma, või on lasteaialapsel diabeediga kaasnevate tüsistuste tekke oht – kui veresuhkrutase pole stabiilne, ei ole ka lapse tervis hea.

Probleemi lahendamiseks hakkasid tervise arengu instituut ja ELDÜ eelmisel sügisel pakkuma koolitusi ja nõustamist nendele lasteasutustele, mille vanemad selleks soovi avaldavad. Selle aja jooksul on diabeediga lapsi vastu võtnud. Üheks selliseks on Neeme lasteaed Jõelähtmel, kus praegu käib ka Mailis Virve varsti viieaastaseks saav tütar Meribel.

„Meribel piiksub!”

Virve sõnul sujus Meribeli lasteaeda minek, kuna ta teatas töötajatele juba varakult, et kavatseb tütre sinna tuua. Aasta ja seitsmekuusena diabeeti haigestunud Meribelil õnnestus enne aeda minekut saada ka insuliinipump, mis on pidevalt tema keha külge kinnitatud ning lubab mõõta ja manustada ravimit süstimata. Siis, kui saabus aeg laps aeda panna, käisid lasteaiaõpetaja ja juhataja ELDÜ koolitusel, samuti oli terve esimese lasteaianädala Meribeliga kaasas tema ema.

Meribeli lasteaiaõpetaja Iida-Leena Alliku igapäevaseks ülesandeks on mõõta lapse veresuhkru taset enne välja minekut, õuest tulles ja enne söögiägu. Enamasti kasutab Meribel insuliinipumba juurde kuuluvat sensorit, mis mõõdab terve ööpäeva tema veresuhkru taset ja hakkab selle muutudes piiksuma. Alliku sõnul on siis vaja vajutada pumba nuppu ja insuliini juurde manustada või anda lapsele midagi magusat süüa. Virve räägib, et kui alguses oli tal hirm, et teised lapsed tunnevad pum-

ba vastu liialt huvi ja hakkavad seda voolikust sikutama, siis peagi selgus, et hirm oli asjatu. Kui aparaat veresuhkru liigest kõikumisest märku annab, tulevad rühmakaaslased Alliku sõnul kohe talle ütlema: „Meribel piiksub!”

Virve usub, et diabeediga laps tuleks kindlasti panna tavalasteaeda, kuna kõik õpetajad on võimelised pumba käsitlemise või süstimise ära õppima. „Vanemad ise ei tohiks ka liialt paanitseda, sest ohtlikud olukorrad ei teki hetkega ning lasteaia osas veresuhkru mõõtmise ja söömise osas kindel päevakava,” kinnitab ta. ●

Mis on laste ja noorte diabeet?

Diabeet on immuunsushaigus, mis avaldub, kui kõhunäärre ei tooda piisavalt insuliini või kui organism ei suuda toodetud insuliini efektiivselt kasutada. Lastel on levinud eelkõige esimest tüüpi diabeet, mille puhul ei tooda keha kõhunäärme oleval rakud elutegevuseks vajalikku insuliini, seega tuleb seda süstida või pumbaga manustada.

Praeguseks on Eestis esimest tüüpi diabeet avastatud umbes 500 kuni 15-aastaselt lastel ja noorel. Neist umbes 150–200 on lasteaiaaialised.

Eesti väikelaste seas on esimest tüüpi diabeeti haigestumine viimasel kolmel aastal suurenenud ligi 10% võrra. Allikas: Eesti laste ja noorte diabeedi ühing

OÜ Autorollo võlausaldajad tasusid siiski riigilõivu

Eelmisel nädalal tasusid pankrotistunud OÜ Autorollo esindajad esimese osa Väino Pentuse, Rain Rosimannuse ja Keit Pentus-Rosimannuse vastu esitatud hagi riigilõivust, ehkki varem taotlesid nad kohtult 5000-eurosest riigilõivust vabastamist.

Riigilõivu tasumisega saavad võlausaldajad kohtumenetlust kiirendada ja see on nende huvides: hageja soov on mitte vaielda aeganõudavas menetlusküsimuses, vaid liikuda kiiremini vaidluse sisulise lahenduse poole. Seetõttu loobuti ka määruskaebusest. Määruskaebusest loobumine ja riigilõivu tasumine vastavalt kohtu detsembri määrusele peaks viima selleni, et hagiavaldusele palutakse lähiajal kostjate vastust.

Leitud uusi tõendeid

Autorollo täiendas ühes riigilõivu tasumisega ka oluliselt hagiavaldust: nimelt on uurimise käigus välja tulnud arvukalt uusi tõendeid ja asjaolusid nii seni „kadunud” sõidukite ja muu vara kui ka muudesse äriühingutesse suunatud arvetekohta, samuti tõendid kostjate seotuse kohta eri otsustusprotsesside ja tehingutega.

Prokuratuur alustas mulu 16. märtsil OÜ Autorollo pankrotihalduri avalduse alusel kriminaalmenetlust pankrotiavalduse õigeaegsuse esitamata jätmise tunnustel. Pentus-Rosimannuse ja tema abikaasa vastu esitati ligi 500 000 euro suurune hagi, sest neid süüdistatakse Autorollo üle tegeliku kontrolli omamises ja firma varast tühjaks kanti-
timises. ● Delfi

OECD uuring: kõrgharitud elavad kümme aastat kauem

OECD haridusuuring „Education Indicators in Focus” võrdles valitud OECD riikides haridusest tulenevaid sotsiaalseid kasutegureid ja leidis, et oodatav eluiga on haridusega tihedalt seotud. Eriti palju mõjutab haridustase meeste eluiga.

Viimaste aastakümnete uuringute järgi aitab haridus peale tööturul paremini toime tuleku parandada ka üldist tervislikku seisundit, soodustada aktiivset ühiskonnaelus osalemist ja vähendada vägivaldsust, vahendas OECD blogi Education Today.

Võrreldud 15 OECD riigis võib 30-aastane kõrgharidusega mees elada keskmiselt kaheksa aastat kauem kui 30-aastane põhikooliharidusega mees.

Kogutud andmetest ilmneb, et Eestis elavad 30-aastased kõrgharidusega mehed rohkem kui 13 aastat kauem kui põhiharidusega mehed. Selle näitajaga oleme võrreldud riikidest Tšehhi – kus erinevus on 17 aastat – järel teisel kohal.

Suurim erinevus OECD-s

Kõrgharitud Eesti naised elavad keskmiselt üle kaheksa aasta kauem kui põhikooliharidusega naised. Kuigi naiste puhul on eluea erinevus meestega võrreldes väiksem, on see Eestis võrreldud riikidest suurim. Võrreldud OECD riikide keskmine on neli aastat.

Andmed näitavad, et kõrgemalt haritud täiskasvanud lähevad tõenäolisemalt ka valima ja vabatahtlikuks ning tunnevad huvi poliitika vastu. ● Delfi

TALLINNA LINNAKANTSELEI

Linna haldusteenistuse struktuuriüksus TALLINNA RAEKODA otsib oma meeskonda

PROJEKTIJUHTI

TALLINNA RAEKODA on Eesti Vabariigi pealinna tuntuim arhitektuurimälestis, kus korraldatakse linna esindusüritusi ja kontserte ning viiakse läbi ekskursioone.

Projekti juhi peamised tööülesanded on

- Raekoja ürituste administreerimine
- ekskursioonide ja vastuvõttude läbiviimine erinevates keeltes
- Raekoja musealse poole arendamine

Sobival kandidaadil on

- ajaloolane kõrgharidus
- eesti keele oskus kõrgtasemel, väga hea inglise keele suuline ja kirjalik oskus, hea saksa keele oskus
- hea arvutikasutamise oskus
- esinemisjulge ja –kogemus
- kohusetunne ja vastutusvõime
- meeskonnatöö valmidus

Kasuks tuleb teiste võõrkeelte oskus.

Omalt poolt pakume huvitavat ja vaheldusrikast tööd, erialaseid koolitusvõimalusi, põnevat töökeskkonda ja eneseteostust toetavas meeskonnas. Sooviavaldus koos elulookirjeldusega palume saata hiljemalt **4. veebruariks 2013** e-postile gladis.kask@tallinnlv.ee. Lisainformatsioon www.tallinn.ee/raekoda

Haigus esineb noorematel

Eesti laste ja noorte diabeedi ühingu (ELDÜ) juhi Piret Loometsa sõnul tuleb diabeediga laste toimetulekule järjest rohkem tähelepanu pöörata, kuna haigus avaldub aina nooremalt. „Põhiliselt kuni viieaastastel lastel. „Lapsed tahavad ka väljaspool kodu abi saada ja kogu vastutus ei pea lasuma vanemate õlgadel,” lisas ta.

Diabeediga last lasteaeda pannes võiks Loometsa sõnul alustada elukohajärgsest asutusest, pakkuda neile diabeedi-õe tasuta koolitust ja rõhutada,

et lapsevanemad on alati abiks. „Tuleb kinnitada, et lapsevanemad ei hinda lasteaia tööd selle järgi, millised on suhkrunäidud, vaid pikas perspektiivis on tähtis, et lapsel on turvaline.”

Kui aga lasteaias on probleeme, tasub pöörduda ELDÜ ja kohaliku omavalitsuse poole, neile murest rääkida ja siis leida lasteaed, kuhu on teada, et diabeediga last vastu võetakse.

Eestis on kokku ligi 500 lasteaeda ja ELDÜ sooviks on, et diabeediga lapsi võetaks vastu neist igaühelt.

Jürgen Ligi käis eilses lehes välja idee suurendada tulumaksuvaba miinimumi. Foto: Ahto Sooar

Riigikogu oleks nõus tulumaksuvaba määra suurendama

Ligi soovitus suurendada tulumaksuvaba määra võitis kõigi parlamendierakondade poolehoidu.

Andres Reimer, Harry Tuul
uudised@epl.ee

Rahandusminister Jürgen Ligi eile välja käidud tulumaksuvaba miinimumi suurendamise idee poolt hääletavad peale Reformierakonna koalitsioonipartneri IRL-i ka mõlemad opositsiooniparteid. Vaidluskohaks kujuneb maksuvabastuse suurus ja katteallikad.

„Mulle tundub, et rahandusminister on saanud kätte Keskerakonna poolt jaanuari alguses riigikogu istungjärgule ette valmistatud ettepaneku tõsta tulumaksuvaba miinimumi alates 2015. aastast,” ütles Keskerakonna fraktsiooni esimees Kadri Simson. „Peame õigeks, et loobutaks 2015. aastaks kavandatud tulumaksu vähendamisest 1% võrra ja selle asemel tõstetaks maksuvaba miinimumi, millest väiksemalpalgalised võidaksid palju rohkem.”

Nii sotsid kui ka IRL peavad maksuvaba määra suurendamist just oma ideeks ja nimetavad soovitavaks määraks 320 euro suurust miinimumpalka, võrreldes praeguse 144 euro suuruse tulumaksuvaba miinimumiga.

Nagu Keskerakondki, soovitab SDE miinimumi tõstmiseks loobuda tulumaksu 20%-ni alandamisest. „Ligi pakkumine on meeldiv üllatus, sest 2011. aastal lükkas ta sotsiaaldemokraatide sellesulise ettepaneku tagasi,” ütles SDE fraktsiooni aseesimees Eiki Nestor. „Tulumaksuvaba miinimum peaks olema nii kõrge, et miinimumpal-

galt ei peaks maksu maksuma. Kui loobuda tulumaksumäära alandamisest, siis riigile oleks sellest samasugune tagajärg nagu maksuvaba miinimumi tõstmisest, kuid inimesed võidaksid rohkem.”

Alampalgani kulub aega
IRL soovib tulumaksuvaba miinimumi suurendada eelseisva majanduskasvu arvel mitmes etapis. „Me võiksime seada kaugemaks sihiks Saksa-maa taseme, kus tulumaksuvaba miinimumi tase on 667 eurot kuus, kuid meie majanduse taset arvestades pole see käegakatsutav,” ütles rahanduskomisjoni esimees Sven Sester. „Peaksime määra tõstma asuma

juba alates 2014. aastast, kuid praeguse alampalgani jõudmine võib kaua aega võtta, isegi kuni kümme aastat.”

Eesti töandjate keskliidu juhi Tarmo Kriisi hinnangul peaks tulumaksuvaba miinimumi tõstmiseks taastama valitsuse, tööandjate ja töövõtjate kolmepoolsed läbirääkimised. „Tulumaksuvaba miinimumi tõstmine on üks väga konkreetne moodus, kuidas vähendada madalamalt tasustatud töötajate maksumuudatuse sisu, kinnitas Kriis.

Tulumaksuvaba miinimumi suurendamine on järgmise suurema maksumuudatuse sisu, kinnitas Ligi eilses Eesti Päevalehes antud intervjuus. ●

KOMMENTAAR

Sama hinnaga, ent kasulikum

Harri Taliga

Eesti ametiühingute keskliidu esimees

Astmeline tulumaks mõjub Eestis paljudele nagu punane rätik härejale, kuigi tegemist on suuresti maksutehnilise küsimusega.

Maksuvaba tulu määra suurendamist on ametiühingud alates 1990. aastatest kolmepoolsetel läbirääkimistel taotlenud, sest see suurendab võrdselt kõigi tulumaksu maksjate sissetulekut, erinevalt tulumaksumäära langetamisest, millest võidavad kõige rohkem need, kes saavad suuremat tulu. Samal ajal on valitsev poliitika teinud panuse just tulu-

maksumäära langetamisele – ilmselt on see valitsuserakondade toetajate huvides.

Mõistagi on igal maksupoliitilisel meetmel oma hind. Maksu- ja tolliameti andmeil läks maksuvaba tulu määr mullu riigile „maksma” ligi 1,1 miljardit eurot, lastega seotud tulumaksusoodustustele kulus 142 miljonit eurot. Maksuvaba tulu määra suurendamine näiteks 2000 euronit aastas annaks igale palgasaajale juurde 57 eurot aastas ja vähendaks tulumaksu laekumist ligi 41,6 miljoni euro võrra. Võrdluseks olgu öeldud, et tulumaksumäära langetamine ühe protsendipunkti võrra vähendaks tulumaksu laekumist praktiliselt sama palju.

Seega oleks maksuvaba tulu määra tõstmine selles võrdluses kasulikum madalapalgalistele, kes teenivad vähem kui 500 eurot kuus ja kes kahtlemata vajavad riigi tuge rohkem kui suure tulu saajad.

Iloni Imedemaa kogub külastajaid

Haapsalu Iloni Imedemaa on aastaga igakuist külastajate arvu 500 võrra suurendanud.

Merilin Kruuse
uudised@epl.ee

Möödunud reedel Eesti Päevalehes ilmunud intervjuus heitis kunstnik Ilon Wikland talle pühendatud Haapsalu Iloni Imedemaale ette, et muuseum pole lastepärane ega kuigi külalislahke. Wikland leidis, et muuseum peaks olema kergemini leitav ja paremini reklaamitud.

Iloni Imedemaa juhataja kohusetäitja Ege Paju kinnitustel seda kõike juba tehaksegi. „Me oleme lastele suunatud asutus ja näeme väga palju vaeva, et meie sihtgrupp tunneks end siin majas nii hästi kui vähegi võimalik,” sõnas Paju.

Tema sõnul on muuseumis iga päev kohal kaks tegevusjuhendajat, kes korraldavad töötubasid ja mängu. Veel korraldatakse muuseumis kinoseansse, seiklusteradasid, lastelavastusi ja tantsuetendusi. Koolivaheaegadel on eraldi programm: siis on muuseum iga päev lahti ja toimub neli viis töötuba, peale selle kokandustunnid. Uus programm

Iloni Imedemaa maja Haapsalus

Foto: Tiit Blaht

pannakse kokku igaks talve- ja suvehooajaks. „Samuti planeerime, et oleks lastelavastusi. Kuna Haapsalu on nii väike linn, siis Haapsalu lastele linnas selliseid asju väga palju ei toimu. Iga aasta ja iga hooaeg oleme üritanud ikkagi vähemalt kaks kuni kolm lastelavastust väiketeatritelt Haapsalusse tuua. Möödunud suvel toimus kokku lausa seitse erinevat lastelavastust,” ütles Paju.

Keeruline teada anda

Paju kinnitas, et lastele korraldatavatest üritustest on räägitud ka Rootsis elava Wiklandiga. „Kuna ta ise ei näe kõike siin igapäevaselt toimuvat, siis seda telefoni või meili teel on

väga raske edasi anda,” selgitas Paju. „Me näeme väga palju vaeva, et meie klientidel – kellest paljud on püsikliendid – oleks iga kord midagi uut ja põnevat. See tasub ära ka, sest me näeme, et püsiklientide arv kogu aeg kasvab. Kui 2011. aasta detsembris käis 670 inimest, siis 2012. aasta detsembris juba üle 1100 inimese.”

Tema sõnul tehakse muuseumile piisavalt reklaami. „Seda probleemi küll ei ole, et meid üles ei leia,” ütles Paju. „Peame tegema valikuid, me igale poole ei saa, aga me teeme nii palju kui vähegi võimalik ja püüame leida kõige efektiivsemaid lahendeid,” kinnitas Paju. ●

Haridus- ja Teadusministeerium

Otsime oma meeskonda Tartus

TÕUKEFONDIDE JÄRELEVALVEKOORDINAATORIT (ASENDUSKOHT),

Peamised tööülesanded on:

- järelevalvetoimingute ettevalmistamine ja läbiviimine, vajadusel ettekirjutuse koostamine, järelkontroll puuduste kõrvaldamise üle ja täiendavate järelevalvetoimingute (sh paikvaatlused toetuse saaja üle) läbiviimine;
- järelevalve tulemuste ning järelevalve süsteemi hindamine ja analüüsimine oma tegevusvaldkonnas;
- järelevalvealane nõustamine ja teavitamine;
- järelevalve teostamine rakendusüksuste üle;
- normide rikkumiste aruande koostamine ja rikkumisest teavitamise korraldamine;
- vajadusel toetuse tagasinõudmise ettepaneku tegemine, sellest auditeeriva asutuse teavitamine;
- järelevalvetoimingute kajastamine infosüsteemis (SF05);
- struktuuritoetuste riskide hindamine valitsemisalas.

Sobival kandidaadil on:

- kõrgharidus, soovitatavalt magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon;
- töökogemus ametikohale lähedases valdkonnas vähemalt kaks aastat;
- põhjalikud teadmised tõukefondide järelevalve põhimõtetest ja korraldusest;
- Euroopa Liidu tõukefondide alase seadusandluse tundmine;
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus, initsiatiiv ja analüüsivõime;
- eesti keele oskus C1 või sellele vastaval tasemel, hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus;
- inglise keele oskus B2 või sellele vastaval tasemel.

Erialast arengut ministeeriumis toetab:

- huvitav ja vastutusrikas töö;
- asjatundlik ja toetav meeskond;
- kaasaegne organisatsioon väga heade enesetäiendamise võimalustega.

Teenistusse asumine: esimesel võimalusel

Elulookirjeldus palgasooviga ja motivatsioonikiri palume saata hiljemalt 11. veebruariks 2013. a e-posti aadressil: personal@hm.ee või portaali CV Online vahendusel. Lisainfo telefonil 735 0250, Margot Saluse.

Karjäärinõustaja Tiina Saar tegi eile audiovisuaalsete toodete arhiveerijate täienduskoolitust.

Foto: Tiit Blaat

Nõustaja: haritus käigu koos praktiliste oskustega

Mis meist saab?

Lauri Tankler
reporter

Karjäärinõustaja Tiina Saare sõnul soosib tööturg neid, kel on käpas nii humanitaar- kui ka reaalteadused.

●●Eesti Päevaleht on kirjutanud mitmest noorest, kes hoolimata kõrghariduse diplomist on praegu kas töötusidajad või hoopiski mujal tööl, mis ei vasta nende haridustasemele või soovidele. Teie olete rääkinud sellest, et kuni 30. eluaastani on eneseotsimine täiesti normaalne, aga mis te ütleksite nendele noortele, kes peavad samal ajal ikkagi leiva lauale tooma ja kuskilt palka saama? Üks põhjus, miks need niinimetatud Odüsseuse aastad (eneseotsingu jaoks – toim) tekisid, on see, et muutused tänapäeva ühiskonnas on nii hirmus kiired – nii majanduslikud kui ka poliitilised muutused. Vanasti olid plaanid pikalt ette teada, näiteks viisaastaku plaanid, mille järgi inimesed ennast sättisid. Praegu ongi tekkinud selline eklektiline olukord, kus kõik teavad, et hariduslaev pöörab aeglaselt, aga neil on vaja praegu ja kohe tööd saada.

Kui sa lõpetad põhikoo-

li, pead tegema valikuid. Kui lõpetad gümnaasiumi, pead tegema valikuid. Aga selleks hetkeks ei ole sul piisavalt palju informatsiooni, mille alusel neid valikuid teha. Kui sa otsustad kiiresti ära ja lähed selle õppimisega lõpuni, tekib kiire realsus, millest te olete kirjutanud: ei leia oma erialal tööd. Kelle peale siis peaks näpuga näitama?

●●Me pole veel kellelegi peale näpuga näidanud, kes peaks vastutama. Kes see võiks olla?

Ma võin näpuga näitama hakata küll. Üks teema, mis minu jaoks on kogu aeg hinge peal, on see, et Eestis ei ole karjäärinõustamissüsteemi – sellist, mis algaks piisavalt varakult peale ja mis hariduse omandamisega paralleelselt aitaks noortel aru saada, kes nad on, mis neid huvitab. Kui kooli tuleb nõustamiskeskuse inimene ja teeb testid ära, et sa nüüd sobid ettevõtjaks, siis sellest ei piisa.

●●Ehk on karjäärinõustamist veidi valesti mõistetud – et see ei ole ühe eriala väljavalimine, vaid pigem tugevuste kaardistamine ja eneseanalüüs.

Seda see ongi. Aastaid tagasi oli väga suur probleem see, et haridussektori ja tööturu vahel puudus dialoog. Selle probleemiga tegelemise ühe tulemina valmis karjäärinõustamise ainekava ja õpetajale käsiraamat. Idee oli selles, et kahe ja poo-

le kuu jooksul saaks noor tegeleda iseendaga, sest mitte ükski aine tal seda muidu teha ei aita. Iga õpetaja rallib oma ainst läbi ja õpilane saab tohutul hulgal faktiteadmisi. Isegi sellist võrdlevat õpetust on vähe, et õpilane võiks aru saada, kes ta on või millise aine kaudu võiks ta end siduda. See aine on ju täiesti puudu, mis õpetaks ennast juhtima.

Noored peavad tegema valiku, kuid neil ei ole selleks piisavalt informatsiooni.

Need, kellel on reaal- ja humanitaarteaduste kombinatsioon, on edukamad.

Aga need karjäärikoordinaatorid jäid seal koolis isolatsiooni, neil ei olnud pakku õpilastele värsket infot, mis toimub makromajanduses või mis tööturuga saama hakkab. See võib olla sümpaatne, kui emakeeleõpetaja ütleb, kuidas koostada CV-d grammatiliselt ja stiiliselt õigesti. Tööturul ei pruugi sellega midagi peale hakata. Seetõttu see programm lõppes.

●●Alati on olnud ju ka see küsimus, mis on tulevikus perspektiivikas eriala. Seegi muutub iga natukese aja tagant?

Just. Karjäärinõustamine tähendab kolme sammu. Punkt üks: kes ma olen; mis on mu tugevused, hovid, huvid; kuidas teised mind tajuvad. Teine samm on võimalused:

see on see teave, mis üldse maailmas olemas on; milline karjäär mulle sobib; kas ma peaksin selle kokku panema erinevatest osadest. Ja kolmas osa on küsimus, kuidas seda saavutada. Sinna käib siis isikuturundus, kuidas ma pean õppima, kas mu ajajuhtimisega on kõik okei. Väga praktilised oskused.

Noore ideaalne kombinatsioon nendest küsimustest ei ole enam see, et tulemuseks on ühe tööandja üks kindel eriala. Võimalik tulevikuvaade võiks koosneda neljast osast – et noor on natukene ettevõtlik; tal on üks eriala taskus, millest ta rohkem jagab; ta on igavene õppija ja siis tal on veel üldine haritus kõrgel tasemel.

●●Selles diskussioonis vastandatakse praktilisi oskusi ja teoreetilisi teadmisi. Palju räägitakse sellest, et sotsiaalteadusi õppinuna on sinust justkui vähem kasu kui siis, kui sa oleksid hoopis ehitaja. Mulle tundub, et praegu on see debatt väga oskuste poole kaldu.

Nõus, ja seetõttu ma selles valemis just ettevõtlikkuse välja tõin. Kui näiteks seda eriala ei ole olemas, mida sa tahad teha, siis äkki pead sa ise olema teerajaja. Neid näiteid on praegu palju. Need, kellel on reaal- ja humanitaarteaduste kombinatsioon, mõlemad ajupoolkerad võrdselt välja arenenud, nemad on vist veidi edukamad kui teised. Meie haridussüsteem toetab aga sellist äravalimist, et otsusta nüüd, kas sa oled humanitaar või reaal. Ja see vastandumine ei ole hea. ●

1 KÜSIMUS

Kas ebaseadusliku pileti puudumine toob trahvi?

●●Lugeja pöördus Eesti Päevalehe poole küsimusega: kui Tallinna ühistranspordi piletisüsteem on turvariskide tõttu ebaseaduslik, siis kas pileti sõitmine on trahvitav, kui ei osta ühiskaarti ega kasuta validatorit sõidu registreerimiseks, ning kas sellised süsteemid ei läbi enne kasutuselevõttu kohustuslikku turvariskide kontrolli?

Tallinna transpordiameti juhatja Andres Harjo:

Tulenevalt ühistranspordiseadusest on sõidupilet dokument, mis tõendab õigust kasutada ühissõidukit kindlaks määratud ajal. Sõidupileti puudumisel kohustub sõitja ostma pileti ühissõidukijuhilt. Dokumentida sõidu eest on karistuseks rahatrahv kuni 10 trahviühikut (40 eurot).

Ühendatud Piletite AS-i tegevjuht Kristjan Konk:

Aasta tagasi pidime andmekaitse inspeksiooni ettekirjutuse tõttu eemaldama pilet.ee lehelt võimaluse vaadata, kui kaua pileti kehtib. Nüüd soovib andmekaitse inspeksioon taas ühiskaardi süsteemi auditeerida. Kui leitakse, et avaliku päringu süsteemi tuleb piirata, siis seda ka teeme.

Turvaaguna kirjeldatud funktsionaalsus on meie teadlik valik, et pakkuda kasutajasõbralikku teenust. Jah, turvalisust saab alati suurendada, aga kui kuritarvitusi on üks 100 000 kaardi kohta, on otstarbekam see üks eraldi lahendada.

Miks ei võiks olla isikustamine turvalisem, näiteks digiallkirja kaudu? Selle seletus on digilõhe – endiselt ei oska paljud neid vahendeid kasutada.

Nii nagu on võimalik teise isiku ID-kaarti või pangakaarti kuritarvitada, on võimalik ka ühiskaarti ebaseaduslikult kasutada, kuid selle tegevuse jälg on lihtsasti tuvastatav ja karistatav.

Andmekaitse inspeksiooni järelevalvedirektor Kaja Puusepp

Praegusel juhul on tegemist olukorraga, kus andmete töötlemine infosüsteemis ei vasta isikuandmete kaitse seaduse ja avaliku teabe seaduse nõuetele. Uue piletisüsteemi andmekogu võeti reaalset kasutusele juba 21. septembril, kuid kooskõlastamismaterjalid laekusid 19. novembril. Avalikuse ette jõudnud turvaintsidendide tõttu alustas AKI ka järelevalvenetlust.

Tallinna transpordiamet kinnitas, et ühistranspordi kasutamise statistikaks pole vaja koguda isikustatud andmeid, kõiki andmeid ei pea seitse aastat säilitama ja infosüsteemi tehakse vajalikud muudatused. Kuna tundlike andmete lekkimise ohtu ei ole, siis ei ole AKI teinud ettekirjutust infosüsteemi kasutamise peatamiseks. Tundlikeks andmeteks peame inimeste seostamist sõidusoodustuste kategooriatega, näiteks puudega lapsed või Tšernobõli veteranid.

Küsimuse ja vastused vahendas Anna-Liisa Villmann

MEENUTUSEKS

Eesti Päevaleht on jaanuarikuus mitu korda kirjutanud noortest ja nende väljavaadetest tööturul ning selle kaudu üldiselt nende haridustasust ja kohast Eesti ühiskonnas.

Sarja „Mis meist saab?“ avaloos kirjutas Carmen Palmiste (9.01.2013), kuidas ta lirmaalt tagasi tulles leidis siit eest halva teeninduskultuuri, madalad palgad ja pikad lasteaiaajärjekorrad. Seetõttu läheks ta kohe välismaale ära, kui võimalus tekiks.

Sarja teises loos analüüsis sotsioloog Airi-Alina Allaste (12.01) seda, kuidas haritud noorte väljavaaded tööturul on muutunud paljudes riikides.

Kolmandas loos kirjeldas Tallinna ülikooli filosoofia eriala lõpetanud Linn Nagel (15.01), et ta on juba kuus kuud töötuna arvel ja kuidas tööandjad ja töötukassa ametnikud temasse ja tema hariduse suhtuvad.

Eelses Eesti Päevalehes said sõna magistrakraadiga noored – Katrina Helstein ja Rene Mäe. Esimene kirjeldas oma elu klienditeenindajana, teenides 362 eurot ja 75 senti kuus, ja seda, kui keeruline on niimoodi elada. Teine aga arutles üldiselt töötusimise valguses sellest, kuidas tänapäeval on projektipõhised ja lühikesed töötused süvendanud ebakindlust paljudes sektorites.

Teemast loe edasi veel arvamuslülgedel lk 12 ja 13

Patsient: Tallinn suhtub haigetesse küüniliselt

Põhja-Eesti regionaalhaiglas on eakatel ja liikumispuudega patsientidel keeruline pääseda.

Dannar Leitmaa
dannar.leitmaa@epl.ee

Eelmisel aastal infarktiga Põhja-Eesti regionaalhaiglas (PERH) sattunud 82-aastane vanaproua jälgis kardioloogiaosakonnas lebedes palatiaknast päevast päeva haiglasse ravile tulnud inimesi ja võttis endale südameasjaks juhtida linnaisade tähelepanu regionaalhaiglat ümbritsevate ligipääsuteede olukorrale.

„2010. aasta talvel olin esimest korda ravil PERH-i kardioloogiaosakonnas. Lund oli palju. Palati aknast nägin Mustamäelt haigla poole astujaid: oli noori ja reipaid, aga oli ka hulk kepi või karkude najal komberdavaid, oli noori emasid lastega,” kirjutas vanaproua Heli oma pöördumises haigla juhtkonnale. „Haiglast lahkudes püüdsin hullu seisu teha selgeks ka linnavalitsusele, kuid tuli hoopis ülbe teade, et leidku ma neile 1,3 miljonit, siis nad ehk üritavad midagi teha.”

Kehv transpordiühendus

Regionaalhaigla puhul on kõige suurem probleem vanaproua hinnangul transpordikorraldus, mistõttu pääseb haigla juurde ainult kahe bussiga.

„Tallinna suurim kliinik on ühissõidukitele ligipääsmatu, kui välja arvata buss nr 17 Vabaduse platsilt. Mustamäe, Õismäe, Männiku ja Nõmme elanikud pääsevad sinna vaid takso või isikliku sõidukiga,” jätkas oma kirjas vanaproua. „Üks muutmatus põhjuseid on muidugi, et otsustajad on nooremad, jõukad autoomanikud – kasutajad, kelle kujutus- ja empaatiavõime on nõrk.”

Regionaalhaigla juhatu-

PERH-ile kõige lähemale sõidab 17. buss, ent haiglasse pääsemiseks tuleb patsientidel veel tükk maad jääkonarustel komberdada.

Foto: Karin Kaljuläte

se liige Sven Kruup möönis, et liikumispuudega või vanemaalastele inimestele võib Lepistiku peatusest haiglasse tulek olla liiga pikk maa ning ümberistumine, et sõita haigla lähedal asuvasse Lastehaigla ja Tervise peatustesse, keerukas ja ebamugav. „Sarnaseid kaebusi tuleb väga vähe ja selle põhjal võib öelda, et ligipääs haigla on pigem hea kui

vastusega. Nimelt kirjutas transpordiameti juhataja Andres Harjo, et praegu olukorda parandada pole võimalik. „Oleme analüüsinud võimalusi suunata regionaalhaigla ligiduses sõitvad autobussiliinid haiglat teenindavatesse Sütiste ja Lastehaigla peatustesse, aga paraku ei ole see võimalik,” kirjutas Harjo. „Sütiste ristmiku rekonstrueerimise kava on alles välja töötamisel.”

Vanaprouale ei saa seejuures kuidagi ette heita, et tema pöördumine on lihtsalt kaebus, mis ei paku välja ühtegi lahendust. Ühe, ehkki ajutise, ta välja pakub. „Kuni asi laheneb, tuleks kahe haigla juurde viiva tee äärde paigaldada pingid, millel haiglasse kulgejad saaksid vahepeal jalgu puhata,” leiab ta. ●

Otsustajad on nooremad, jõukad autoomanikud, kelle empaatiavõime on nõrk.

halb,” lisas Kruup. „Haiglal on linnaga sellel teemal olnud viimati juttu C-korpuse projekteerimise faasis.”

Kruubi sõnul sarnanes linna toonane vastus ka kaebekirja esitanud vanaprouale antud

Korteriühistu: projekt on arhiivis

Haigla ümber toimuv liikluskorraldus on pinnuks silmas ka ümbruskonna korteriühistutele.

Näiteks kaebas KÜ Denec linnapea Edgar Savisaarele, et praegune Mustamäe linnaosavanem ei tegele Mustamäe probleemidega. Nimelt on ühistul juba pikka aega hingel PERH-i patsientide ja töötajate komme parkida tööajal kortermajade hoovidesse, mis omakorda tekitab tõsise parkimiskohtade puuduse. Ühistu esindajad peavad kogu probleemistiku lahendamiseks vajalikuks Sütiste liikluskorraldusprojekti valmimist, kuid kirjas nimetavad nad varem tehtud projekti „arhiivi panduks”.

Kõnniteid võiks puhastada linn

Idee

Tuuli Jõesaar
reporter

Arvutus näitab, et tasuta transpordile kulub pealinnal umbes sama palju, kui maksaks kõnniteede libedatõrje. Igal talvel on Tallinna linna kõnniteed nagunii liuväli. Sõiduteid puhastab linn oma raha eest, aga teeseadus paneb kinnistuomanikele kohustuse oma majadega piirnevad kõnniteed puhtaks rookida. See süsteem ei toimi. Majaomanikud püüavad oma kohustusest kas kõrvalle hiilida või

ei suuda seda täita. Munitsipaalpolitseinikud ise ukerdavad samuti abitult mööda jäätunud kõnniteid ega jõua kinnistuomanikke korrale kutsuda. Kui süsteem ei toimi, tuleb midagi ette võtta.

Tallinn on tasuta transpordi kuludeks märkinud 12,5 miljonit eurot ja uljalt kinnitanud, et niisuguse õilsa otstarbe jaoks leiab linn raha hea meelega. Kena kuulda. Siit tulebki mõte: kui Tallinn suutis kinni maksta tasuta transpordi kõigile tallinlastele, siis miks ei võiks vähemasti terve kesklinna kõnniteed olla samuti linna puhastada? Linlastel oleks hea

meel, hulk luid jääks mürd-mata ja turistidki tunneksid, justkui oleksid ikka Euroopas, mitte Venemaa äärealal.

Inimese moodi astuda

Kommunaalameti eelarvest nähtub, et teede puhastamiseks on ette nähtud 11 miljonit eurot. Tallinna ja lähikümbruse 2010. aastast pärit transpordikava ütleb, et Tallinna linna sõiduteede üldpind on 10,7 miljonit ruutmeetrit ja pikkus 1006 km. Seevastu kõnniteede üldpind on 2,4 miljonit meetrit ja pikkus 899 km. Kõnniteid on pindalalt neli korda vähem kui sõiduteid.

Eeldatavasti on kõnniteede puhastamine kallim, sest ei saa kasutada suuri masinaid. Oleme siis, et kõnniteede rookimiseks kulaks teist sama palju kui sõiduteedele. Seega oleks vaja veel 11 miljonit eurot.

See on suur summa, aga tasuta transpordi jaoks Tallinna linnavalitsus sarnase summa leidis. Nii et kas ei võiks olla hoopis nii, et bussisõidu eest me maksaksime, aga see eest saaksime talvel linna vahel inimese moodi astuda?

Tallinna kommunaalametilt ei õnnestunud eeltoodud mõttekäigule nädala jooksul kommentaari saada. ●

Tallinn

Tallinna Linnavalitsus

TEATAB:
Tallinna Linnavalitsuse 9. jaanuari 2013 korraldusega nr 4-k otsustati:

Müüa avalikul kirjalikul enampakkumisel Harju Maakohtu kinnistusosakonna Tallinna kinnistusjaoskonna kinnistusregistriosa number 22404901 kantud korteriomand (222/2546 mõtteline osa kinnistust katastriüksuse tunnusega 78401:110:2790, pindalaga 672 m², sihtotstarbega elamumaa 100% ja reaalsana eluruum nr 16 üldpinnaga 22,20 m², mille tähistus plaanil on 16; asukoht Harjumaa, Tallinna linn, Kesklinna linnaosa, Herne tn 12a16) alghinnaga 12 600 (kaksteist tuhat kuussada) eurot.

Ostuhind tuleb tasuda täies ulatuses enne müügilepingu sõlmimist. Objekti notariaalse müügilepingu sõlmimisega seotud kulud tasub ostja.

Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

Tallinna Linnavalitsuse 9. jaanuari 2013 korraldusega nr 5-k otsustati:

Müüa avalikul kirjalikul enampakkumisel Harju Maakohtu kinnistusosakonna Tallinna kinnistusjaoskonna kinnistusregistriosa number 17276201 kantud korteriomand (102/4105 mõtteline osa kinnistust katastriüksuse tunnusega 78401:110:2610, pindalaga 851 m², sihtotstarbega elamumaa 100% ja reaalsana eluruum nr 9 üldpinnaga 10,2 m², mille tähistus plaanil on 9; asukoht Harjumaa, Tallinna linn, Kesklinna linnaosa, Herne tn 149) alghinnaga 6000 (kuus tuhat) eurot.

Ostuhind tuleb tasuda täies ulatuses enne müügilepingu sõlmimist. Objekti notariaalse müügilepingu sõlmimisega seotud kulud tasub ostja.

Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

Tallinna Linnavalitsuse 9. jaanuari 2013 korraldusega nr 6-k otsustati:

Müüa avalikul kirjalikul enampakkumisel Harju Maakohtu kinnistusosakonna Tallinna kinnistusjaoskonna kinnistusregistriosa number 24082601 kantud korteriomand (185/714 mõtteline osa kinnistust katastriüksuse tunnusega 78408:803:0178 ning sihtotstarbega elamumaa 100% ja reaalsana eluruum nr 9 üldpinnaga 18,5 m², mille tähistus plaanil on 1; asukoht Harjumaa, Tallinna linn, Põhja-Tallinna linnaosa, Nabra tn 7a9) alghinnaga 3600 (kolm tuhat kuussada) eurot.

Ostuhind tuleb tasuda täies ulatuses enne müügilepingu sõlmimist. Objekti notariaalse müügilepingu sõlmimisega seotud kulud tasub ostja.

Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

Tallinn

Nõmme Linnaosa Valitsus

AVALIKUSTAB

Vabaduse pst 88 kinnistul asuva endise elamu (Paju villa) kohvik-restorani rekonstrueerimise eskiisi. Eskiislahenduse on tutvumiseks välja pandud 29. jaanuarist kuni 12. veebruarini 2013 Nõmme Linnaosa Valitsuse ruumides Vabaduse pst. 77 I korruse teenindussaal.

Tallinna Kesklinna Valitsus

TEATAB

et **28.01 - 04.02.2013** on Tallinna Kesklinna Valitsuses võimalik tutvuda **Mäekalda tn 23 ja Mäekalda tn 27 kinnistu ning lähiala detailplaneeringu eskiislahendusega**. Planeeritava maa-ala suurus on 0,66 ha. Detailplaneering soovitakse koostada eesmärgiga moodustada Mäekalda tn 23 ja Mäekalda tn 27 kinnistustest ning jätkuvalt riigi omandis olevast maast kolm elamumaa maakasutuse sihtotstarbega krunti ja üks transpordimaa maakasutuse sihtotstarbega krunt ning määrata ehitusõigus kõigile moodustatavatele elamumaa maakasutuse sihtotstarbega kruntidele kuni 3 maapealse ja 1 maa-aluse korrusega mitme korteriga elamu ehitamiseks. Lisaks määratakse detailplaneeringu üldised maakasutustingimused ning heakorrasuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtted. Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Tallinna Linnaplaneerimise Amet ja koostaja RUUM ja MAASTIK OÜ. Eskiislahenduse tutvustav avalik arutelu toimub **5. veebruaril 2013 algusega kell 14.00** Tallinna Kesklinna Valitsuse saalis Nunne tn 18. Detailplaneeringu materjalidega saab üldnimetatud ajavahemikul tutvuda tööpäeviti Tallinna Kesklinna Valitsuse, asukohaga Nunne tn 18, hoovimaja toas nr 32 ning Tallinna Linnavalitsuse, asukohaga Vabaduse väljak 7, I korruse infosaa-lis esmaspäeval 8.1518.00, teisipäevast neljapäevani 8.1517.00 ning reedel 8.1516.00. Detailplaneeringu jooniste ja seletuskirjaga saab tutvuda ka Tallinna planeeringute registris aadressil <http://tpr.tallinn.ee/tpr>

Kümmel: teadmatus VEB fondi ümber teeb Eesti rünnatavaks

Enam kui kümme aastat VEB fondi tehingute uurimisega tegelenud endine ajakirjanik Toomas Kümmel räägib, miks ta selle teema nii põhjalikult ette on võtnud ja mida ta on selle pärast pidanud läbi elama. Kui võtad endale teema, pead sellega lõpuni minema, kinnitab ta.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epi.ee

●●Kümmel VEB-i uurimise huvist

Isiklik huvi absoluutselt. Siis oli see asi pööraselt huvitav. Eriti seetõttu, et – vaata, kui õpetaja koolis räägib, et korruptustabel ei kehti ja kaks pluss kaks on seitse, siis kutsuvad lapsevanemad hullumajajauto. Aga kui pankurid ajavad sellist debiilset juttu, siis ühel hetkel mõtled, kas neil on midagi väga varjata või on nad peast segi läinud.

See on mul elus kolmas suur teema. Üks on Tšetšenia-Kaukaasia, nende asjadega olen veel rohkem tegelenud. Siis oli omal ajal üks teema, mis sai tehtud: me rebisime õigeusu kiriku Moskva käest ära. Sa oled noor mees, ei mäleta seda.

Mul on kodus 17 paksu kausta seda VEB-i saasta täis. Uurimises on pausid ka olnud. Üks periood oli päris alguses, kui sai küsitud, kuhu see raha on kadunud. Siis oli pärast raamatu („Isamaa rüüstajad” – toim) kirjutamist 2004. aastal. Mitu aastat ei tegelenud, viisin kaustad keldrisse ära. Uuesti alustamisele on ikkagi mingi sündmus eelnenud, ega päris lambist ei ole hakanud jälle pihta, oma elu on ka elada.

Aga kui võtad endale teema, siis peabki lõpuni minema, muidu ei saa. Kui järele jätad, siis...

●●Kümmel raskest uurimisest Raskelt, erakordselt raskelt on läinud uurimine. See oli üks pime juhus ja õnn, et Venemaalt sai mingid paberid alguses kätte. Pärast seda on Venemaa täiesti lukus. Olen igatpidi proovinud. Jube raske. Kogu aeg on jube raske. Eriti kuna keegi ei räägi midagi. Ma olen paljudele rääkinud lugu, kuidas raamatut kirjutades Kraftilt (Vahur Kraft oli 1995–2005 Eesti Panga president – toim) vastuseid soovisin. Saatsin 30 konkreetset küsimust. Kolm kuud käis lollitamine, et ei saa vastuseid. Siis lõpuks vanalinna kohvikus anti tühi leht ja Kraft palus öelda, et küsimused on esitatud valest ideoloogiast lähtudes. Niisugust jama on kogu aeg olnud.

Ahvardatud? Sellega on nii, et elus on igasugu asju juhtunud. Ega sa kunagi ei tea, mis asi miks juhtus. Autol tuleb sõidu pealt ratas alt ära. Aga võib-olla olidki poldid lahti? Kui hakkad üle mõtlema,

Toomas Kümmel usub, et kui VEB fondis juhtunu avalikult selgeks saab, on see Eesti rahvale tervendava toimega.

Foto: Tanel Meos

lähed lolliks. Lihtsalt mingi pätt tahtis ratas varastada.

●●Kümmel vandenõuteooriatest

Kogu aeg on püütud rääkida, et mul on vandenõuteooriad, konspiroloogia, luulud ja ma ei tea mis kõik. Need jutud on nüüd auditiga igaveseks maha võetud. Minult küsis üks hea sõber: vaata neid reforma-

lik olnud. Kui midagi ütlen, siis see on mulle raudpolt-kinnitust saanud.

●●Kümmel uurimise toetamisest

Ei ole kellegi kinnimaksitud töö. Nüüd tegin MTÜ mõned kuud tagasi. Sinna mõned head sõbrad on kandnud, ma arvan, et umbes 600 eurot. Ma ei ole kelleltki küsinud. Ma arvan, et ühe korraliku auto olen küll VEB-i uurimise alla pannud. Tead ise, palju sellise asja tegemine maksab. See on nagu olla väliseesti luuletajaks – selleks peab olema hea elukutse, et saaks rahulikult luuletada! Kui naine oleks hakanud kodus rääkima, et sa oled haige vend, uurid mingit sellist asja, siis vaevalt et ma oleks edasi tegelenud.

Eks ikka sai sõpradega arutada, päriselus on nii, et kui on mingid eeldused ja arvamusd ning saad [sõpradelt] neile tuge, siis tegeled. Sellistes asjades on puussepanek ka. Sa ei tee minuga kunagi intervjuud asjadest, mis on puusse läinud, aga neid on ka. Juhustel on ka jube suur roll. Siin on

sohu jooksnud otsi ikka olnud, aga mitte palju. Algtõuge oli see, et raha kadus ära.

●●Kümmel VEB fondi auditi tulemustest

Dokumente, mis nüüd auditiga avaldati, loen ma esimest korda. Mul oli palju auke, kuhu saan nüüd need dokumendid panna. Aga seal on palju veel puudu, mis asja selgitaks. Kogu VEB-i asja mehhanism on meile tegelikult praegu teada. On ainult üks suur küsimus jäänud: kui palju ja kellele raha sai. Kuidas raha jagati – see on huvitav. Muidugi ma arvan, kuidas see oli, aga ma ei räägi seda, sest mul ei ole dokumente seljataga.

Veel üks tähtsamaid teemasid asja juures on: kes sellest finantskuriteost midagi teab? Venemaa. Ainus koht, kus info kogu selle asja kohta on. Kas need inimesed, kes on VEB-i juhtumiga seotud, on seetõttu šantažeeritavad? On, eks ju. Siin on Eesti riigile nii olulisi küsimusi, mis tuleks ära lahendada. Ma väga kardan seda. Arvan, et inimesed, kes on niimoodi mõjutatavad, ei tohiks sellistel ametikohtadel lihtsalt olla.

●●Kümmel edasisest Jah, see VEB-i asi saab selgeks.

Ma ei tea, miks mul on sisemine kindlus, et saab. See võib olla väga vahuline, aga Eesti riigile ja rahvale väga tervendav protsess.

Millega veel peaks tegelema? Eesti Energia poliitika. Sellega tegeleks hea meele, see mind huvitab. Kogu Eesti Energia tegevus ja kõik, mis põlevkivi ümber on toimunud. Kuidas energiapoliitika on kujunenud. ●

KES TA ON?

Toomas Kümmel

endine ajakirjanik

●●1960. aastal sündinud Toomas Kümmel lõpetas 1984. aastal Tartu ülikooli geograafina. Ta on töötanud uuriva ajakirjanikuna Eesti Ekspressi, Eesti Aja ja Eesti Päevalehe toimetustes ning olnud Jõelähtme vallavanem. 1990. aastate alguses tegi ta ka dokumentaalfilme.

●●2004. aastal andis ta välja raamatu „Isamaa rüüstajad”, milles analüüsib Eesti ettevõtete raha külmutamist Vene Välismajandus pangas 1990-ndate alguses.

Anvelt tahab VEB fondi afääri jaoks erikomisjoni

Ehkki võimalik kuritegu

võib olla aegunud, aitaks

uurimine tõde välja

selgitada, leiab Anvelt.

Erik Rand

erik.rand@epi.ee

Riigikogu erikomisjonide juhtimise kogemusega Andres Anvelt (SDE) leiab, et uurimiskomisjon on sisuliselt ainuke võimalus, millega saaks VEB fondi tõe välja selgitada.

Anvelt nentis, et prokuratuur ei saa VEB fondi puudutava vale kohta menetlust alustada, sest võimalik kuritegu on aegunud. Õigusteadlane Jüri Saar pakkus asja Delfile kommenteerides välja versiooni, et riigikontroll võib leida uusi asjaolusid, mis annaksid omakorda tööd ka riigiprokuratuurile. Kuid nii Saar kui ka Anvelt peavad selle tõenäosust üksnes teoreetiliseks.

Riigikogu uurimiskomisjonile on antud asja uurimiseks väga laiad volitused ja „vaibale” saab kutsuda ka kurikuulsa dokumendi 1995. aastal allkirjastanud Vahur Krafti, kes juhtis toona Eesti Panka. „Uurimiskomisjon saab kutsuda kõik asjaga seotud isikud jutule, nõuda dokumendid välja ja kaasata eksperte. Kui on finantsdokumendid, siis miks mitte kaasata Eesti Panga või finantsinspektsiooni inimesi? Samuti on võimalik anda ka ülesandeid politseile või prokuratuurile, selgitamaks minneid asju, mida pole võimalik komisjonil teha,” ütles Anvelt.

Oodatakse riigikontrolli

Komisjoni loomise algatus võib kindlasti tulla sotsidelt, kuid kõigepealt oodatakse ära riigikontrolli hinnang, kes vaatab üle Eesti Panga eelmisel nädalal avaldatud VEB fondi auditi. „Kui sealt tuleb mingi hea idee, kuidas nad probleemiga edasi võiksid minna, siis uurimiskomisjon jääb esialgu selliseks tagatasku võimaluseks,” jätkas Anvelt ja lisas, et väga palju sõltub komisjoni loomise puhul ka sellest, milline on koalitsiooniparteide seisukoht.

Seda, kas erikomisjoni töö võiks kaasa tuua kriminaalasja, Anvelt esialgu oletada ei taha. „Nagu Jüri Saar ütles Delfis: kui piirduda sellega, et see toimus 1990-ndate alguses, siis on perspektiiv nukker. Aga kui arvestada sellega, et võisid olla mingid seotud tegevused tulevikus, siis see [võimaliku kuriteo] aegumine võib ka peatuda,” lisas ta. „Võib-olla kõige olulisem polegi see, et kedagi karistada, vaid oluline on see, et saaksime tõe teada. Nüüd, 20 aastat hiljem pole ehk tõesti mõtet kedagi vangitorni panna, kuid Eesti rahval peab olema selge, keda tulevikus saab usaldada.” ●

RIIGI LAENUKOORMUS SUURENES 40%

Eesti valitsemissektori võlakohustused suurenesid kolmandas kvartalis ligi 40% ehk 500 miljonilt eurolt 1,8 miljardile eurole. Võlakohustused suurenesid eeskätt Euroopa Investeerimis-

pangast võetud laenu tõttu. Ka majapidamiste laenukohustuste maht kasvas mullu kolmandas kvartalis võrreldes eelmise kvartaliga 0,5%. Ettevõtete laenukohustused suurenesid 5%. Delfi

UUS LENNULIIN

Turkish Airlines avab sel suvel liini Istanbul–Tallinn–Vilnius–Istanbul, vahendas portaali routesonline.com. Lennud toimuvad alates 11. juunist kolm korda nädalas. Delfi

EHITUSHINNA TÕUS

Statistikaameti teatel tõusis ehitushinnaindeks mullu 2011. aasta keskmisega võrreldes 4,6%. Tööjõud kallines varasema aastaga võrreldes 6,3%, masinad 7,2% ja materjalid 3,7%. EPL

ÄRI EI ÕNNESTU

Eestis on palju ettevõtlusest huvitatud inimesi, kuid vähe jätkusuutlikke firmasid, teatas Arengufond. Firmad lõpetatakse vähese kasumi ja teise tasuva töökoha leidmise tõttu. Delfi

Hoiuste maht suureneb, kuid tulu teenimiseks tuleb investeerida

Hoiuste kogumahtu kasvatavad enim pensionärid ja rahvusvahelised ettevõtted.

Ann-Marii Nergi

ann-marii.nergi@epl.ee

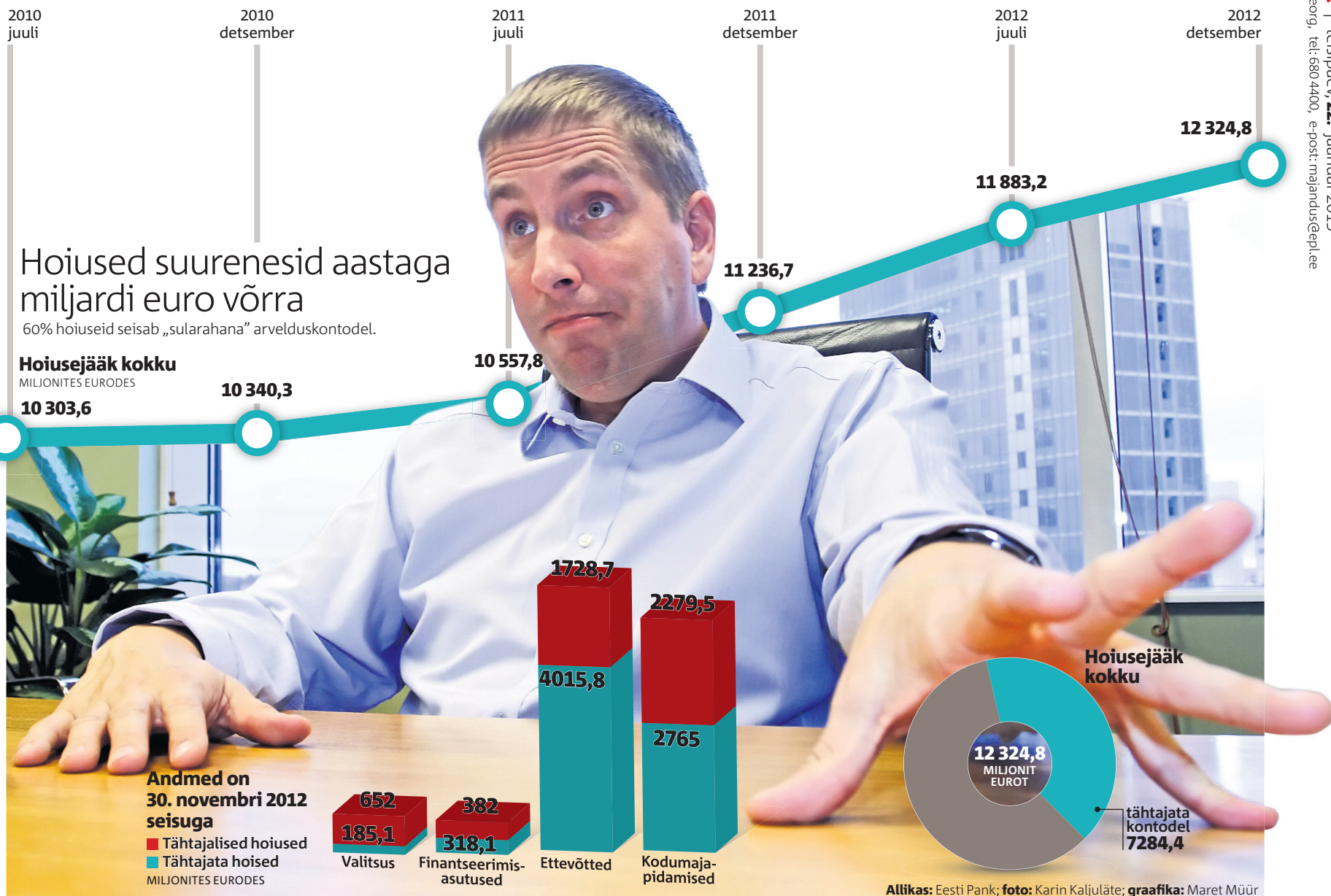
„Midagi ei ole parata: enamasti käitub tavainimene selles majandusolukorras, milles ta parajasti elab, kõige vääramalt. Ta kipub tegema intuiitiivseid otsuseid, kuigi tegelikult peaksid need olema, just vastupidiselt, hoopis kaalutletumad,“ võtab aegade suurima hoiusejäägi tõsiasja kokku SEB privaatpanganduse juht Peeter Koppel. Algul üllatava ja mõnele ehk lausa solvavana kõlanud väite tõestuseks piisab vaadata praegust trendi, kus hoiused suurenevad – viimase aastaga kõigi kliendigruppide peale kokku miljard eurot – ja intressimäärad langevad või on juba langenud nulli piirimaile. See omakorda tähendab, et reaaltressid on negatiivsed ja meie pangakontodel seisev raha ei kasva ega kogu intresse, vaid inflatsioon sööb seda märkamatuks, kuid järjekindlalt.

„Reaaltressesse tahetakse negatiivsena hoida kogu arenenud maailmas veel pikka aega, sest vastasel korral muutub avaliku sektori võlakoorma probleem taas liiga pingeliseks. Nii ongi pea kõikide majanduspoliitika ohjajate eesmärgiks reaaltresside negatiivsena hoidmine. Hoiustamine on seega kahjumlik, kuid raha hoiatakse ikkagi pangakontol, sest koos kriisajaga kadus ka usaldus turgude vastu ning riske võtta kardetakse,“ rääkis Koppel.

Ettevaatlikud hoiustajad

Ilmekalt tõendab seda hiljutine Saar Polli uuring, millest ilmnes, et lausa 82% 18–80-aastaseid inimesi ei ole valmis oma raha investeerimisega riskima.

Eesti Panga statistika näitab, et suhteliselt suurest hoiusejäägist moodustavad üle poole ehk seitsme miljardit eurot tähtajata hoiused ja tähtajaliste hoiuste puhul eelistavad nii pangad kui ka ettevõtted neid, mis on kuni kuue kuu pikkused. Kui kodumajapidamised hoiavad kogusummast – rohkem kui

viiest miljardist eurost – poolt arvelduskontol, siis arvatavasti lootuses mingitki tulu teenida hoiatakse 1,1 miljardit ka kuni aastase tähtajaga hoiusel.

Eesti Pank nendib arve vaadates samuti, et nõudmiseni hoiuste suur osakaal on ühel

mesed, kelle arvel meie hoiused suurenevad? Swedbanki kui suurima klientide arvuga panga hoiustajate profiil annab sellest hea ülevaate. Swedbanki jaepanganduse divisjoni direktori Ulla Ilissoni sõnul kuulub pool eraisikute hoiustest üle 60-aastastele klientidele. Rohkem sääste on ka kõrgema hariduse ja suurema sissetulekuga inimestel. „Ettevõtetest omavad suurimaid hoiuseid riik ja rahvusvahelise haardega ettevõtted, näiteks transiidid. Tänaused mitteresidentidest kliendid on aga erinevad ettevõtted, kes hoiavad raha siin, sest siinsed pangad on turvalised ning ka makseskond on soodne,“ selgitab Ilisson.

Pensionäride imelist võimet väiksest pensionist raha säästa kinnitab ka SEB panga tehtud statistika, mille järgi ei ole vaid 27% üle 60-aastaseid ühe kuu tagavara kõrvale pannud. ●

Peeter Koppel SEB-st kinnitab, et inimesed peaksid rahaasjades vähem intuitsiooni usaldama ja rohkem võimalusi kaaluma – kasulikum oleks raha hoida varades või aktsiates.

Pangad soovivad investeerimishoiust

Ulla Ilisson Swedbankist soovib tähtajaliste hoiuste alternatiiviks investeerimishoiuseid, mis annavad võimaluse teenida tavahoiusest suuremat intressi. Sedasama intressi peab sellise hoiuse puhul käsutama ka riskina, mille investor võib kaotada, kuid hoiuse põhisumma säilib garanteeritult ja täies ulatuses.

„Samuti on peagi tulemas tulumaksutagastus eluaseme-laenu võtjatele. Meie hinnangul võiks inimesed selle summaga alustada tuleviku kindlustamiseks säästmist, mitte seda lihtsalt ära tarbida,“ soovitas Ilisson. Ka Peeter Koppel SEB-st

nõustub konkurendi investeerimishoiuse soovitusel. Ühtlasi nendib ta, et raha tulu teenimiseks on vaja ikkagi riskida. „Ma olen oma klientidele vähemalt 2009. aastast alates rääkinud, et kui tahta oma varandust hoida, tuleb võtta riske, et positiivset reaaltootlust teenida.“

Koppel soovib oma raha hoida pigem varades või aktsiates. „Mõne suurettevõtte aktsia tundub mulle parema ostujõu säilitajana kui euro, dollar või jeen ja seda kahel põhjusel. Näiteks mõni keemiaettevõtte, mille erinevaid tooteid me kasutame igapäevaselt, hoolimata majanduslikust seisust, mis tähendab, et ettevõt-

tel on intellektuaalne omand, kliendid jne, mis on väärt midagi igas keskkonnas. Teisel pool on mul arenenud riikide valuuta, mille puhul kogu motivatsioon on see, et reaaltressid püsiksid negatiivsena ja valuuta teiste suhtes pigem odavneks, sest siis oleks võlg lihtsam maksta,“ selgitas Koppel. „Varade ja aktsiate põhjus ongi see, et ma usaldan rohkem inimesi, kelle tegevuse motivatsioonidest ma saan aru. Ettevõtte eesmärgi ma mõistan ja võrreldes Euroopa võlakriisi kontekstis kaootiliste improvisatsioonidega tegelevate poliitikutega, on mu eelstused selged.“

TÄNA IMPROTESTIL

Täna kell 19.30 on Tallinnas Kanuti Gildi SAALis laval improviseeritud muusika duo Jonas Kocher (pildil) ja Gaudenz Badrutt. Duo peen töö avab akordioni-

helide ja elektroonika instrumentaalse potentsiaali suhteid, luues fragmenteeritud ja pingestatud helide maailma, mis on alati avatud olevale hetkele ja vigadele. **EPL**

BEACH BOYSI ALGUS

Näitleja Paul Dano mängib tööse minevas eluloofilms „Love and Mercy” noort Brian Wilsonit, kes on USA popansambli Beach Boys asutajaliige ja laulukirjutaja. **Guardian**

EKA LOENGUSARI

Kunstiakadeemia kunstiteaduse instituudi 20. aastapäeva tähistatakse avatud loengusarjaga. Teemadeks on kunsti ajaloo kirjutamine ja historioograafia, XX sajandi arhitektuuri-

ajalugu, feministlik kunstikirjutus, Nõukogude aja lõpu uuritud ja kunstisemiootika. Esimehe loeng on 24. jaanuaril kell 17 teaduste akadeemia saalis (Koh-tu 6). **EPL**

David Basulto:

arhitektuuriblogijate Baruto ehk Infolevi mõju linnastumise ajastul

Tšiili arhitektuuriblogija David Basulto missioon on levitada häid ehituskunstilahendusi üle maailma.

Tema sõnul on sotsiaalne vastutus arhitektidele kriisi tõttu paremini kohale jõudnud.

Arhitektuuriharidus on liialt ühetaoline, kuid leidub koole, kus diplomitööks on valmis ehitatud objekt.

Arhitektuur

Veronika Valk
arhitekt

Eestis visiidil viibiv Tšiili päritolu David Basulto on koos David Assaeliga maailma ühe enam loetud arhitektuuriblogi ArchDaily initsiaator ja toimetaja. Nii nagu ajaveebi nimigi viitab, keskendub ArchDaily kõigele päevakajalisele ehituskunstis. Basulto missiooniks on kaasa aidata nende kolme miljardi inimese elukvaliteedi tõusule, kes linnastumise senise statistika ja edasiste prognooside kohaselt järgmise 40 aasta jooksul linnadesse ümber kolivad. „Kõigi nende kolme miljardi inimese eluolu hakkab otseselt sõltuma sellest, milliseid otsuseid arhitektid oma loomingus teevad,” lausub Basulto.

Blogi kui ettevõte

2008. aasta märtsis asutatud veebiplatvorm pakub muu hulgas teavet arhitektuurivõistluste, projekteerimises kasutatava tarkvara, uute materjalide ja toodete ning sündmuste kohta. Intervjueritute seast leiab põnevaid tegelasi teada-tuntud „staaridest” nagu Norman Foster, Renzo Piano ja Jean Nouvel kuni tärkavate tulevikulootuste ja tõsisemate visionäärideni.

Teadmiste hoogsast levikust kasu lõikamine ja inspireerimine kolleegide loominguks on see, mida edukas arhi-

tekt argipäevs vajab ja mida Basulto pakub.

„Igal ettevõttel peab olema missioon ja ambitsioon,” ütleb Basulto. ArchDaily on tema jaoks pigem kindla missiooniga ettevõte? „Jah, just ettevõte, mitte meediaväljaanne,” kõlab vastus. Aga miks blogida just arhitektuurist ja arhitektidest? „Mina ja David [Assael] tahtsime mõlemad õppida arstiks, kuid jõudsime arhitektuurini. Nendel valdkondadel on ühisosa, mis puudutab inimeste teenimist laiemas mõttes. Aga ma arvan, et mis tahes eriala me oleksime valinud, oleksime ikka teinud vastava blogi,” vastab Basulto. „Kui astud arhitektuurikooli, oled omadega sees. Arhitektiteele juhtudes võtad ette reisi, millel on üheotsa-

pilet. See amet nõuab niivõrd suurt kirge ja pühendumist,” lisab Basulto, kes käis koolis Tšiilis, kuid on palju reisinud.

Kas arhitektuurikoolid riigiti erinevad? „See on kummaline, kui sarnased on kogu maailma arhitektuurikoolid. Igal pool õpetatakse arhitektide enam-vähem sama, nn stuudiomudeli järgi,” on Basulto tähele pannud. Kuid ka blogi on ju teadmiste jagamise keskkond, omamoodi kool. „Nii David kui ka mina mõtisklesime ajaveebi luues, kuidas infolevi haldamine ja teadmiste jagamine tähendab võimu, kuid keegi polnud teinud

blogi spetsiaalselt arhitektuuri ja urbanismi jaoks. Tšiilis oli parasjagu käimas mitu olulist linnaehitusprojekti, kus ehitati pilvelõhkujaid, mis ilmselt muutuvad ühe või teise linna sümboliks, aga inimestel polnud aimugi, kuidas need kõrghooned välja näevad. Nii alustasime esmalt Plataforma Urbana (linnaplatvorm – toim) veebiga, mis keskendus algul Santiagole ja Tšiilile ning oli hispaaniakeelne, kuid mõeldud kogu elanikkonnale, mitte ainult arhitektidele-planeerijatele,” meenutab Basulto. „Sealt edasi mõistsin-

Miljardite linna kolijate eluolu hakkab otseselt sõltuma arhitektide otsustest.

me, et arhitektidel on vaja oma loomingut reklaamida, nii et neid kutsutaks kinnistel võistlustel osalema ja et nad saaksid kliente: nii lõime ka teise veebi, millele sai nimeks Plataforma Arquitectura (arhitektuuriplatvorm – toim),” räägib Basulto. Basulto ja Assael mõistsid, milline potentsiaal on sel, kõigel globaalses mastaabis, ning läksid üle inglise keelele ja kolisid üleöö, kaks kätt taskus, New Yorki.

Kriisi lainel edukaks

„Teave meie tegemiste kohta levis suusõnaliselt, samal ajal kui meie muudkui käisime

arhitektidel büroodes külas, et paremini aru saada, mismoodi nad töötavad ja millest mõtleavad,” läheb Basulto hoogu.

„Parasjagu oli ju kriisi algus ja Lehmani-vendade pankrotiskandaal. Arhitektid püüdsid finantskriisi saabudes pinnale jääda. Igal arhitektil on oma väike referentside raamatukogu, kus on olemas kõik, mis neid on elu jooksul inspireerinud. Meie, arhitektid, õpime oma isiklikust kogemusest, me reisime ja teeme tähelepanekuid. Vaesemates ühiskondades puudub infole sedavõrd avar juurdepääs, pole võimalusi reisimiseks. Võtame näiteks mõne maakohas tegutseva Tšiili arhitekti, kes peab projekteerima hea soojaisolatsiooni-ga maja kusagil mägedes: kui tal on võimalus õppida Skandinaavia arhitektide kogemusest, kuidas maju soojustada, siis saab ta ka Tšiili mägikülas nutika lahenduse välja pakkuda,” toob Basulto näite.

Enamik linnastumist leiab tulevikus aset just nimelt nendes piirkondades Aasias, Ladina-Ameerikas, Aafrikas ja mujal, kus on jätkuva ehitusmahu kasvades arhitektidest puudus, samal ajal kui nn arenenud riikides on arhitektide ja teadmiste üleküllus. „Mõistsime ühtäkki, et meie ülesanne on jagada neid teadmisi ja oskusi seal, kus neid kõige enam vajatakse,” võtab Basulto oma missiooni kokku.

Sellel medalil on ka teine pool, sest mida enam teatud

lahendusi üle maailma kopeeritakse, seda enam arhitektuurimaailm ühtlustub. „Arhitektidel on huvitav omadus: nad juhivad oma egost. See välistab võimaluse, et nad vabatahtlikult midagi otse maha kopeerivad,” on Basulto positiivne.

Ego teenib ühiskonda

Mõiste ego kui oma võime-te teadvustamise mehhanism ei peaks loomulikult otsemaid seostuma egoismiga: kas Basulto on oma reisidel kohanud arhitektuuripraktikaid, mis on üdini omakasupüüdmatud? „Sotsiaalne vastutus on miski, mis on arhitektidele kriisi tõttu paremini kohale jõudnud. Architecture for Humanity, mida juhivad Cameron Sinclair, teeb kõik selleks, et head arhitektuuri-lahendused oleksid kättesaa-

davad nendes maailma paikades, kus neid on vaja, kuid pole rahalisi vahendeid. Kabulis ehitasid nad näiteks valmis rulapargi, kus sõjas olevad pooled loobusid võitlemisest, seega muutus rulapark kui linnaehituslik ruum, arhitektuurne objekt, rahupidamise metafooriks. Teine näide on ELEMENTAL Tšiilist, mis tegeleb sotsiaalmajadega,” pakub Basulto. Tšiili naftakompanii toetatud initsiatiiv ELEMENTAL on valmis ehitatud tuhandeid eluasemeid ühiskonna kõige vaesematele kihtidele. Viimasel Venetia biennaalil esitles Tšiili näitussega „Magnet ja pomm” linnaehituslikke ja arhitektuurseid lahendusi sotsiaalse eba-võrdsuse vähendamiseks, mis on seni jäänud samaks, hoolimata riigi sissetulekute kolmekordistumisest.

Kes ta on ja mida teeb?

●● David Basulto Tallinna-visiidi eesmärk oli aidata Eesti arhitektide liidul valida seekordne noore arhitekti preemia laureaat. Kandidaadid on: Aet Ader, Kadri Klementi, Katrin Koov, Indrek Näkk, Toomas Paaver, Indrek Peil, Veronika Valk, Salto AB. ●● Basulto on olnud ka XVII Tšiili arhitektuuriennaali žürii liige ja Tšiili ekspositsiooni koordinaator Ecuadori XVII Pan-Ameerika biennaalil.

●● Samuti Horvaatia 44. arhitektuurisalongi külaliskriitik ja osalenud Kataloonia noorte arhitektide ühingu 2010. aasta noore arhitekti preemia žürii töös. ●● 2009. aastal valis Tšiili mõjukaim El Mercurio ajaleht Basulto 100 noore liidri sekka. ●● New Yorgis tegutsev Endeavor Foundation on andnud Basultole Endeavori ettevõtja tiitli.

FILM ARMSTRONGIST

Dopinguga vahele jäänud sportlase Lance Armstrongi elust tahetakse teha film, produtsendiks hakkab JJ Abrams. Film toetaks ajakirjanik Juliet Macuri raamatule. **Guardian**

ALGAB DOCPOINT

Helsingis peetakse tänasest 27. jaanuarini dokumentaalfilmi- de festivali DocPoint. Fookuses on tänava- ja vanglaelu, kesk- kond, töötegmine, maa-alused rikkused, kunstnike portreeri-

mine ning uus Soome ja Põhja- la dokumentaalfilm. Elutööpre- mia Apollo saab dokfilmide toi- metaja Tuula Mehtönen. Reedel algavad DocPointi üritused ka Tallinnas. **EPL**

MUUTUS FILMINÕUKOGUS

Kultuuriministri määruse koha- selt on Eesti filmi instituudi nõu- kogu uued liikmed Paavo Nõge- ne, Anvar Samost, Jaanus Rohu- maa ja Rein Oja, tagasi kutsu- ti Siim Sukles, Edith Sepp-Dallas,

HEINO ELLER SAI DOKFILMI

Täna esilinastub Eesti muusi- ka- ja teatriakadeemia saalis Dorian Supini dokumentaalfilm „Heino Eller. Quinta essentia”, mis võtab kokku teeneka heli- looja Heino Elleri elutee. **EPL**

Foto: Ahto Soorau

„Nad [ELEMENTAL] lähevad kõige raskema osa kallale: lin- naehituspoliitikasse, kus tuleb tegeleda sotsiaalsete problee- midega. Arhitekt peab seal end tagaplaanile seadma ja raken- dama oma oskusi ühiskonna hüvanguks,” rõhutab Basulto. „Meie saame sellise lähenemise esile tõstmiseks teha oma vali- ku, milliseid projekte publi- seerime ja milliseid mitte.”

ArchDaily koosneb laias laastus kahest komponendist, arhitektuursetest projektidest ja artiklitest. „Meie toimetuses töötab ligikaudu 30 inimest, oleme kõik sama laua taga ja arutame omavahel pidevalt, mis maailmas toimub ja kui- võrd on arhitektid erineva- tesse ühiskonnaprotsessides- se segatud nii valitsuste tase- mel kui kinnisvaraarenduses, erasektoris. Teame, et arhitek- tide aitamiseks on vaja rääki- da kõigest, millega nad vasta- kuti seisavad.”

Arhitektuuriharidusest

„Mul oli au juhendada kursust ühes Tšiili kohalikus arhitek- tuurikoolis, mille direktor oli võtnud selge suuna teistmoo- di haridusmodelile, kus diplo- mitöö on valmis ehitatud arhi- tektuurne objekt. Mitte mõni väike installatsioon või näi- tus, vaid midagi enamat, alates kioskist kuni tuletoorjedepooni. Enamik neid valminud projek- te on ühiskondlikud objektid, mille jaoks on tudengid iseseis- valt rahastustootlusi koosta- nud ja eelarveid valitsusasu-

tustest ja sponsoritelt välja rääkinud. See kõik lisab ju elu- kogemust! Süvendab reaalsus- taju, kuidas arhitektina oma projekte teoks teha. Oman- dades sellised oskused noore- na, ajal, kui sul on veel ener- giat, on edaspidi kõik võima- lik,” ütleb Basulto.

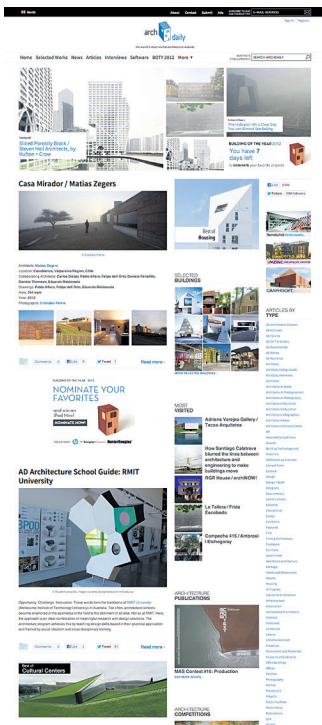
Tema arvates võiksid arhi- tektid oma büroode koossei- su kaasata rohkem äriinime- si: „Ma ei tea, kuidas on lood Eestis, kuid nii mõneski riigis ei peeta seda heaks too- niks, kui arhitektuurist räägi- takse kui ärist. Justkui peaks „äri” sõna kasutamine auto- maatselt vähendama arhitek- tuursete lahenduste kvaliteeti.” Tuleb tunnistada, et see on tõepoolest imetusväärne ja harukordne, kui arhitekt on süstemaatiliselt võimeline kin- nisvaraarendajaid ohjama nii, et sünnib hea – eksperimenteeriv ja sensuaalne, innovatiivne ja originaalne tulemus. „Sageli on nendel loojatel kõrval vas- tava haridusega andekas äri- juht,” teab Basulto.

Hea arhitektuuri levik

Kui teadlik on Basulto oma tegevuse mõjusfäärist? „Muidugi oleme trendiseadjad: meil on ju sedavõrd suur lugeja- kond. Kui terve kuu vältel publitseeriksime vaid puna- seid maju, siis kindlasti suu- reneks punaste majade osakaal arhitektuuriloomingus üle kogu maailma,” naerab Basulto. Siiski, ajaveeb ei anna eda- si ruumikogemust. „Seepärast

Sageli on hea tule- musega hakkama saanud looja kõrval andekas ärijuht.

Arhitekti jaoks on tähtis reisida, isikli- kult kohale minna, kogeda ruumi.

Vaata ka: archdaily.com

Ekraanitõmmis

ongi arhitekti jaoks tähtis rei- sida, isiklikult kohale minna, kogeda ruumi. Näiteks Diller + Scofidio arhitektuurbüroo edu võti seisneb selles, et nad on „kogemuse disainerid”, mitte niivõrd hoonete projektee- rijad,” nõustub Basulto. „Aga ma olen kindel, et blogijate- na saame tehnoloogia arene- des tulevikus pakkuda mitme- külgsemaid, kogemuslikumaid võimalusi arhitektuuriprojek- tidega tutvumiseks,” ootab Basulto uusi tuuli.

Kõnelda arhitektidest kui kogemusdisaineritest eeldaks, et arhitektid on avatud mitte ainult uutele tehnoloogiate- le, vaid ka teistele kultuuri ja teaduse valdkondadele, mille keskmes on tunnetuslik, näi- teks etenduskunstid, bioloogia... „Isegi kui nendel vald- konnaülestel koostööeksperi- mentidel ja novaatorlikel katsetustel pole esmapilgul otsest praktilist väljundit, siis on püüdlused eriala piire ületada üliväärtuslikud. Seitse last kümnest, kes sünnivad homme, asuvad tööle ametikohtadel, millest meil pole täna aimugi,” mõtiskleb Basulto.

Mida see homme laps ja tulevane arhitekt edaspidi vajab? „Empaatiavõimet ja psühholoogia tundmist on see- cest arhitektil alati vaja, et inimesi mõista. Aga küsimusele, mis on elu mõte, oskab ta päri- selt vastata alles siis, kui tun- neb iseennast,” jätab Basulto mõttele ruumi. ●

Miki Hiire isa Walt Disney laulab täna Madridis oma loo

Täna esietendub Madri- dis Hispaania esindusoope- ri Reali teatrilaval ameerika helilooja Philip Glassi ooper „Täiuslik ameeriklane”, mil- le peategelane on tutvusta- mist mittevajav Walt Disney. Animatsiooniklassiku Disney osa laulab kuulus inglise bass Christopher Purves. Ooperi tegelasteks on kuulsad filmime- he abikaasa Lilian, lähedased ja kaastöölised. Aga peale nen- de veel ajaloost pärit tegelas- kuju Abraham Lincoln ja Dis- ney kaasaegne, kuulus kunst- nik-modernist Andy Warhol.

Ooperi muusikaline juht ja dirigent on Dennis Rus- sell Davies, lavastaja on Phe- lim McDermott. Libreto on kokku kirjutanud Rudy Wur- litzer, tuginedes saksa keeles kirjutava ameeriklasest auto- ri Peter Stephan Jungki ilukir- janduslikule teosele „Ameerika kuningas” („Der König von Amerika”), mis kirjeldab Walt Disney viimast eluperioodi, nähtuna läbi kaastöölise, Aust- riast pärit animatsioonimehe Wilhelm Dantine silmade.

Philip Glassi uue ooperi puhul on märgitud just aluseks võetud kirjandusliku materja- li vastuolulisust. Raamat kir- jeldab Disneyt kui ekstsentri- kut. Esile tuuakse tema vastu-

Philip Glass

olulisem pool, kus ilmnes Miki Hiire isa Disney poliitiline sal- limatus ja rassism.

Ooperi tegijate nappidest kommentaaridest võib välja lugeda, et suurmehe saavutu- si nad kahtluse alla panna ei kavatse. Kriitilist joont näi- tab aga kasvõi lavastuse pla- kat, mis kujutab Disneyt ühe Miki Hiire silmaga.

75-aastane Philip Glass on kirjutanud muusikateatril üle paarikümne teose. Hästi on ta tuntud filmikultuuris, kuna ta on kirjutanud rohkesti just fil- mimuusikat. Eestis käis Glass aastal 2003, kui PÖFF-i raames korraldati hulk tema muusika- ga seotud üritusi.

Madridi Reali koostööl ing- lastega on oma väljund, lavas- tust mängitakse eeloleval juuni- kuul Inglise rahvusooperi laval Londonis. ● **Andres Laasik**

Soome müüduim suvila!

hind alates **14 980 €**

Meie poolt: soome suvila, paigaldusõpetus ja koostejoonised.
Sinu poolt: maatükk, tööriistad ja kokkupanek!
Hinnale lisandub transport.

hind alates **928 €**

Elumajad, suvilad, saunad, garaažid, soojuspumbad..., lisaks lai valik kaminaid.

Vaata ja vali toode meie kodulehelt:
www.ultimatemarket.com
www.omamajamarket.ee
info@omamajamarket.ee

Info! TEL 50 44188

RAHVAPORTAALIDE VARJUSURM

Ma ei ole nii rikas, et osta endale odavat ülikonda, ütleb inglase. Seda võiksime meeles pidada, kui soovime ületada riigi ja rahva vahel laiutavat lõhet. On avatud üksainus üleriigiline Rah-

vakogu portaal, selle asemel et katta nendega kogu maa. Sest üksainus on odavam.

RAIVO JUURAK
(ÕPETAJATE LEHT)

ALKOHOLI KURITARVITAMISEST

Riik peaks alkoholivabale veinile ja õllele peale maksma, sest oma õhtused pokaalirituaalid saab sõltlane nendega tahtmise korral ära täita. Paljukõeldud roheline raamat enam ei aita, ohjeldab

ehk veidi üldist tarbimist. Jooma ei aja inimest alkoholi kättesaadavus, eeskuju või reklaamisurve. Klaasi tõstab ju Mina, meel.

ROY STRIDER (POSTIMEES)

TERMINILAADNE TOODE

Poest ei saa enam toitu, vaid toidulaadseid tooteid. Kui aga kujutleda keelt poena, panevad terminilaadsed tooted samuti õlgu kehitama.

EGLE PULLERITS (ERR)

KUUES lugu. Kogemused saab välismaalt

Ka eestlane võib olla rahvusvaheline üliõpilane

Mis meist saab?

Artur Reiter
TTÜ õiguse
instituudi lõpetaja

Ametinimetust polegi niivõrd oluline. Oluline on see, mida suudad haridusega maailma tasemel saavutada.

Ligi seitse aastat tagasi seisin keskkooli lõpetamisel silmitsi tähtsa valikuga: millisesse ülikooli astuda? Tol hetkel ei näinud ma end maailmakodanikuna. Minu vaatenurk oli üsna traditsiooniline. Lõpetada õigusteaduskond, asuda tööle juriidilisse büroosse ja kunagi saada advokaadiks.

Pean tõdema, et see pilt hakkas õpingute ajal tasapisi teisenema. Minu maailmavaadet muutis just keskkond, kus viibisin, ning maailma eri paikade professorite ja praktikute ingliskeelsed loengud. Üks TTÜ õiguse instituuti astumise põhjuseid oligi just rahvusvahelise suunitlusega õppekava. Tudengina ei osanud ma tol hetkel hinnata selle tähtsust

oma tulevikule. Nüüd töotan Londonis ühes juhtivas rahvusvahelises finantskorporatsioonis spetsialistina ja leian, et see on mulle väga palju kasu ja eeliseid toonud.

Hea näide on kas või see, et tööintervjuudel suutsin konkurentsi pakkuda inimestele, kes on lõpetanud Suurbritannias ja Ameerika Ühendriikides maailma tuntumad ülikoolid.

Motivatsioon välismaalt

Teisalt oli motiveeriv faktor see, et õppejõud julgustasid osalemist üliõpilasvahetuse programmides nagu Erasmus ja praktika sooritamist välismaal. Nende tagamõte polnud kindlasti julgustada tudengeid igaveseks riigist lahkuma, vaid lasta neil kogeda seda, mis toimub väljaspool Eestit. Tean, et nii mitmedki mu õpingukaaslastel on kogemuste võrra rikkamatena koju naasnud.

Rahvusvahelise ainekava vilistlasena olen näide noorest, kes soovib end maailmas proovile panna. Kuid ma pole ainuke. Enamik mu kursusekaaslasti töötab täna rahvusvahelistes organisatsioonides.

Tulevastele tudengitele tuleb jätta võimalus rahvusvaheliseks õppeks kodus välisüliõpilaste kõrval. See, mida nad oma haridusega edaspidi teevad, on juba nende endi kättes. ●

SEITSMES lugu. Onupojapoliitikast ja üüratutest elukvaliteedi lõhedest

Kuidas ma lõpuks töö leidsin. Ise

Mis meist saab?

Hanna Kangro
kultuuriteaduse
bakalaureus

Reede õhtul kohtasin Tallinnas üht sõbrannat. Ehkki me polnud ammu näinud, oli ühine jututeema võluvael olemas.

„Kas töö käid? Ja kui jah, siis kus?“ küsis sõbranna. Ja mina temalt sama vastu.

Kuna ma olen 26-aastane kultuuriteaduse bakalaureus, avaldas sõbranna imetust, miks ma ei tööta kultuuri sfääris. Ja tõesti, kumbki meist ei tööta peenes reklaamiagentuuris, kultuuriajakirjanikuna ega sihtasutuse projektijuhi. Tundsiime mõlemad tõsiselt häämingut: kuidas küll inimesed endale need *cool*’id töökohad saavad?! Ma pole näinud ühtegi avalikku konkursi kultuuriajakirjaniku kohale ja reklaamiagentuurid jagavad oma töökuulutusi küll moe pärast Facebookis, kuid tööle võetakse juba end tõestanud tuttava tuttav. Selles pole iseenesest

midagi halba, sest nii on risk väiksem ja pealegi on onupojapoliitika ajast aega elujõuline olnud.

Jah, minagi kandideerisin paari aasta eest reklaamiagentuuri *copywriter*’iks. Tutvuste kaudu sain otse vestlusele ja seal edasi proovitööd tegema. Proovitööd kiideti ja töökoht oli juba käeulatuses. Siis kuulsin kolmandate isikute kaudu, et nimetatud töökoha sai viimasel hetkel firmajuhi hea sõbra sõber. Olin pettunud, kuid tööle au andes oleksin ehk isegi firmajuhina sama valiku teinud, sest kes ei tahaks head tuttavat aidata.

Jätkasin tööotsinguid. CV saatmine tundus lõpuks ajaraikamisena. Tekkis tunne, et aus tööportaali kaudu töö otsimine on aegunud, peab leidma õigeid tuttavaid ja kanaleid. Üks tuttav soovitas mul end „tuleviku nimel“ kultuuriinimeste siseringi sisse süüa.

Kujutan ette, kuidas mõnigi lugeja sajatab mõttes: pidid sa ülikoolis seda jama õppima, sinu koht on vorstileti taga, aga sinnagi sind ei võeta, sest oled üle kvalifitseeritud!

Keda ei vajata

Ma ei tahagi vinguda. Ma ei süüdistata riiki ega kedagi personaalselt. Aga ometi tundub mulle, et tegu on millegi laiemaga. Eestis on tekkinud uus generatsioon noori,

kellel pole kohta ega võimalust end realiseerida. Ja keda sõna otseses mõttes – olgem ausad – ei ole meie ühiskonnale vaja. Kui doktorikraadiga teadur saab palka alla Eesti keskmise, siis kes ta on? Mittekeskmine inimene? Ja kes on sel juhul klienditeenindaja? Ori? See võib tunduda utreetud hierarhiana, meelevaldse sildistamisena, kuid ometi peegeldab see tänaste eestlaste elukvaliteedi üüratuid lõhesid. Inimlikult mõistame kõik, et elame siirdeühiskonnas, ole-

Tundsiime häämingut: kuidas küll inimesed endale need cool’id töökohad saavad?!

me alles poolel teel. Ja nõnda edasi. Aga ikkagi teeb olukord murelikuks.

Eldan, et paljudel, sealhulgas minul, ei olnud võimalust täisajaga ülikoolis õppida. Et ära elada, tuli töö käia – klienditeenindajana raamatupoes, ehtepoes. Seetõttu venis kraadi saamine pikemaks, viiele aastale kolme asemel, aga ülikooli lõpetades oli mul olemas töökogemus, samuti haridus ja nooruslik entusiasim. Ometi ei kulgenud iseseisva elu alustamine kergelt.

Lõpetasin ülikooli 2010. aastal. Tegin edasi juhutöid ja poole kohaga töid – kord

klienditeenindajana, kord sekretärina.

Jah, ma ei ole spetsialist, kellest on meie tööturul suur puudus. Kuid tänu kooli kõrvalt töötamisele ja laiale silmaringile ei karda ma uusi väljakutseid. Ja mul ei ole eelarvamusi stiilis millekseda-kasutat-jama-õppida-japärast-vinguda, mis on minuga sarnaste lugude netikommentaarides kerged tulema. Muidugi on praegust tööturu olukorda arvestades isekas õppida seda, mis sulle lihtsalt meeldib, mitte seda, mis sind toidab. Aga see on ka teadlik valik. Kui alustasin 20-aastasena ülikooliteed, inspireeriski mind naiivne perspektiiv olla filosoofiakraadiga taksojuht (ehkki eks ma juba tookord mõistsin, et nii päris ei lähe).

Kuid minu lool on õnnelik lõpp. Pärast juhu- ja poole kohaga tööde tegemist võtsin end töötuna arvele. Kuuekuulise töötustaažiga õnnestus mul leida täiskohaga töö. Saat-sin CV ühte riigiasutusse, sain kutse intervjuule ja osutusin valituks. Jah, see töö ei ole seotud minu erialaga ja palk on nagu riigisektoris ikka ehk siis mitte just mäekõrgune. Aga olen rahul. Suutsin sõpradele ja vanematele tõestada, et on võimalik ausal teel tööd leida. Olen uhke, et mul ei läinud vaja „väärst tuttavaid“, vaid ainult iseenast ja lootust sain samuti üksnes iseendale. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJA KIRI

Õpilased võiksid sõita ühiskaardiga

●●Mind sunnib Tallinna ühistranspordikaardist kirjutama lapsevanema vaatenurk. Kas ikka on vajalik, et pealtnäha alla 19-aastased alg- ja põhikooli õpilased peavad valideerimiseks eraldi dokumente, ühiskaarti ja õpilaspiletit kaasas kandma?

Kellel on elektrooniline õpilaspilet, sellele piisab vaid sellest. Paraku on see vähesel õpilastel ja sedagi on vaja kaasas kanda. Siin võiks jällegi küsida: kui oli teada elektroonilise õpilaspileti kasutusvõimalus ühistranspordikaardina, siis miks ei väljastatud

neid juba uue kooliaasta alguses, vaid ikka paberil?

Teades väiksemate laste tuisupäisust, hakkab nii õpilaspileteid kui ka ühistranspordikaarte hulgi kaduma. Uue dokumendi vormistamine võtab aga teatud aja. Kuidas siis vahepeal sõita saab?

Talvel lisandub veel üks probleem. Näiteks minu lapsed käivad koolis erinevate üleriistega: suusatama-uisutama lähuvad spordijopega, teistel päevadel soojema mantliga. Siis muudkui tõsta kaarte ühest taskust teise. Paraku vahel ununeb see ära. Suvel jälle peab kergetel riietel olema hulgi taskuid, kuhu kaardid toppida.

Kuna kaarti peab bussi sisenedes kohe valideerima, siis on see lastel tavaliselt tas-

kus. Paraku murdus minu lapsel kaart taskus pooleks, arvatavasti külma tõttu! Praegu on ta sunnitud ilma kaardita jäneist sõitma, kuni leian aega minna linnaosavalitsusse seda vahetama.

Teen Tallinna linnale ettepaneku lubada vähemalt alg- ja põhikooli lastel sõita valideerimata nagu pensionäridki. Ära jääks hulk dokumendikadumisi ja lastel oleks tunduvalt mugavam.

Lapsevanem Maiu Topp

ALMA MATER ESTONIA

Meie saame ise hakkama. See on meil selline rahvusliku uhkuse küsimus või nii... Samal ajal, kui Eesti riik on hõivatud võõrsil appikarjutele esmaabi osutamise, voolab oma riik rah-

vast tühjaks ja vaagub vaikselt hinge, sest Alma Mater Estonia on sõdade ja majandushädade küüsis hinge vaakuvaid hädalisi aidates enda sootuks unustanud. **AIVE HERJA** (POSTIMEES)

ÜHENDKUNINGRIIGI LÕHESTUMINE

Šotlastel on keeruline toetada korruptsiooni ja ebavõrdsust soodustavat Ühendkuningriiki, kui seda peaaegu ei eksisteeri. Londonist on saanud oligarhide koloniseeritud eraldisei-

sev superriik, kus pere sissetulek peab äraelamiseks olema vähemalt 250 000 £. Briti Tööpartei isegi ei teeskle enam, nagu seisaks tõrjutute eest.

KEVIN MCKENNA (THE OBSERVER)

KAHEKSAS lugu. Kuidas minust sai ajakirjanik

Olen humanitaar. Kas lubate elada?

Mis meist saab?

Tuuli Jõesaar
ajakirjanik

Hoolimata mahukast riiklikust tellimusest võib erialavalik tööturul kasutuks osutada, kuid nutikas töötab end üles.

Kirjutasin oma esimese „raamatu“ viieaastaselt. Mulle meeldis juba siis lugeda ja kirjutada. Kui õigesti mäletan, siis koosnes valminud teos kuuest tihedalt täis kirjutatud joonistuspaberist ja kujutas endast muinasjutte entsüklopeediat.

Algkoolis sain matemaatikas veel viisakaid hindmeid, aga seitsmendas klassis kukkusin matemaatika tasemetöös kolinal läbi. Matemaatikaõpetaja püüdis mind pärast seda kannatlikult aidata, aga oli sunnitud lõpuks alla andma.

Armsad netikommentaatorid, kõigeteadjad! Isegi kui ma teadvustanuks endale 18-aastasena, et isamaa vajab inseneri, siis uskuge mind – te

Eestis on tekkimas generatsioon noori, kel pole kohta ega enese-teostusvõimalusi.

ei tahaks elada majades, mille mina oleksin projekteerinud. Need kukuksid teile ilmselt kaela. Te ei tahaks, et ma oleksin teie arst. Kui oleksin ka kuidagi arstiteaduskonna läbi teinud, siis ilmselt üksnes tänu sellele, et oleksin kunagi keemiaülesanded pinginaabri pealt maha viksitud. Ma ei oleks ka hea keevitaja, programmeerija ega torujüri.

Tagasi mu ülikoolivaliku juurde. Ma olin 18. Suhteliselt arukas noor. Aga nõuda 18-aastaselt inimeselt prognoosimiskust, mis eriala on kuuekaheksa aasta pärast ühiskonnas nõutud? Näha ette kuni poolt oma elueast! See nõuab

häid teadmisi majandusest ja ühiskonnast ning asjatundlikku hinnangut oma võimetele. Andke andeks, aga sellele meie tuupimis põhine kooliprogramm ei rõhu. Kümme aastat tagasi, kui ma keskkooli lõpetasin, polnud karjäärinõustamist üldse. Nüüd on olukord ehk veidi parem.

Keeled või juura

Kuid siiski. See 18-aastane lontkõrv on ilmselt alles napilt napilt välja mõelnud, mis tal maailmas üldiselt meeldib. Mina näiteks tahtsin õppida juurat, keeli, ajakirjandust või teoloogiat. Viimased kaks laitis ema kohe maha. Teoloogiadele ja ajakirjanikele polevat tööd. Ta soovitas võtta valikust pigem keeled või juura. Et tööd ehk ikka oleks. Edasi hakkas valikut suunama riik. Riik tellis toona nimelt tasuta õppekohti. Ülikoolide õppekohtade valikut uurides selgus, et riigil on kõvasti tarvis filolooge, aga juriste kõigest paar-kümmend. Hakkasin siis keeli õppima.

Kolm aastat hiljem lõpetasin filoloogina. Hoolimata mahukast riiklikust tellimusest tööturg minu ja mu kursusekaaslaste ees põlvili ei viskunud. Paljud riigi kulul keeli ja kirjandust õppinud filolooge lendas väljamaale lapsi hoidma või kõnekeskustesse tööle, kus nad perfektseks lihvitut foneetikaga lausetes kordasid: „Tervist! Siin x-firma broneerimiskeskus! Kuidas saan teid aidata?”

Mina läksin magistrantuur. Teoloogia alal. Võtsin veel kõrvale – praktilisuse mõttes – õpetajakoolituse. Et kui ikka kusagile mujale ei saa, siis õpetajaks ikka. Pedagoogikaloengutes, kus muldvana professor luges ette omaenda sulest kaks-kümmend aastat tagasi välja antud õpikut, konutas ka ülejäänud tulevane eesti õpetajaskond. Kah üsna samasuguse suhtumisega, et kui midagi muud üle ei jää, siis õpetajaks ikka saab. Kutsumust nägi vähestel.

Kaks aastat hiljem, kui oli aeg kirjutada magistritööd, teadsin ma keeltest ja teoloogist üht-teist. Reaalsest elust – endiselt ei midagi. Kusa-gil Tartu ülikooli peahoone kandis asus ka karjääriteenistus. Seal sai lugeda brošüüre

ja vaadata karjäärinõustajast tudengineiu julgustavat naerastust: „Mm, usun, et kõige olulisem on ikka teha seda, mis sulle endale meeldib.” Pool aastat hiljem naeratus enam nii julgustav ei olnud: „Noh, sellise haridusega ei ole väga midagi teha, ma kardan.”

Mul oli õnne

Kuus aastat ja masu võrra hiljem olen ma Eesti Päevalehe ajakirjanik. Olen oma palkamist ka mõnevõrra õigustanud: näiteks avastasin, et riik on süstemaatiliselt jätnud pensionäridele välja maksmata tulumak-sutagastuse, millele neil olnuks õigus. Minu artiklitesarja tulemusel maksis riik pensionäri-

Eestis on tekkimas generatsioon noori, kel pole kohta ega enese-teostusvõimalusi.

dele välja 2,3 miljonit eurot. See on mu senise karjääri seni kõige silmapaistvam töö. Väiksemaid õnnestumisi on olnud veel. Olen saanud mõnd inimest aidata, mõnele probleemile tähelepanu juhtida. Seda kõike sellest hoolimata, et ma pole insener, it-mees ega torujüri.

Annan endale aru, et mul

vedas. Sama hästi võiksin ma praegu olla kohad vahetanud kirjandusmagistri Katrina Helsteiniga. Tahan öelda vaid seda, et ka humanitaarile on ühiskonnas koht, kui seda otsida. Jah, see koht on vähemalt alguses sageli madalal-palgaline ja sageli mitte diplomivääriline. Kuid hea analüüsivõime, töökuse ja nutikusega on võimalik end üles töötada, ma usun. See mõistagi ei muuda olematuks tõsiasi, et klienteendindajad on Eestis alahinnatud ja alamakstud.

Lõpetuseks neli punkti neile, kellele eelnev heietus oli humanitaari mõttetu loba.

●●1) Ei maksa vinguda humanitaaride suure osakaalu üle, kui riiklik koolitustellimus on seda aastaid toetanud.

●●2) Humanitaare ei saa vägisi sundida torumeesteks ega programmeerijateks. Nad teeksid seda tööd neetult halvasti.

●●3) Vaja on tõhustada karjäärinõustamist. Noored ei suuda oma tulevase tööväljavaateid ise ette näha. Karjäärinõustamine ei suuda likvideerida kõiki humanitaare, kuid aitaks kõhklevad inseneripotentsiaali omanikud õigele teele.

●●4) Humanitaarid hoiavad ülal eesti kultuuri. See lause on teile, kelle arust „luua mees saab normaalsemalt palkka”. ●

ÕHK on konkurentsist paks

Ametiühingujuht: teenindajate palk pole firmale tähtis

Prit Simson
arvamustoimetaja

●●Eilses Eesti Päevalehes kirjutas üks noor inimene, et kuigi ta on kirjandusteaduste magister, töötab ta klienteendindajana ja saab 362-eurost netopalka. Teenindustöötajate ametiühingu juht Elle Pütsepp, kas selline palk on tavaline?

Kaubanduses on töötasud suhteliselt väikesed, kuid 360 eurot netopalgana ei ole siiski nii tavaline. Väikestes kauplustes ja kettides makstakse sageli miinimumpalka.

●●Kui palju on kõrgharitud inimesi teenindajate hulgas? Kindlasti on, aga kui konkreetsetelt müüjatest rääkida, siis on see ikkagi väike protsent.

Soomes on algajal töötajal lisatasud, nagu näiteks vastutuse, keeleoskuse tasu.

●●Teenindajatel on seega mõistlikum minna Soome, kus palgad on kõrgemad? Kui palju Soome teenindajaid ära tõmbab?

Kindlasti väga palju, sest meil on väga tublisid töotajaid, kellel on pikaajalised kogemused ja kvalifikatsioon. Peale töötasu on töötingimused seal paremad, eriti õhtusel ajal töötamise ja riigipühade ajal töötamise poolest, kus makstakse selle eest lisatasusid. Soomes on algajal töötajal brutotunnitasu 10 eurot ja 60 senti, aga sinna tulevad juurde igasugused lisatasud, nagu näiteks vastutuse, keeleoskuse, rasketes tingimustes töötamise tasu. Vanemad inimesed lähevad sinna aga ka selleks, et teenida endale pensionit.

●●Kui palju avaldavad teenindajad survet palgatõusuks? Survet otseselt ei ole, sest töötajad ise leiavad, et neil on

kergem ära minna kui hakata tööandjaga sõdima. Päril palju on praegu töövaidlusi pooleli, kus tööandja lõpetab töölepingu erakorraliselt. Töötajad võivad küll proovida oma õiguste eest seista, aga praeguse seaduse kohaselt, isegi kui töövaidluskomisjon teeb otsuse töötaja kasuks, ei ole töötajal võimalik oma töökoh-ta tagasi saada ja paljudel juh-tudel lüüakse käega.

●●Eesti on Euroopas juhtiv riik kauplusepinna poolest inimese kohta. Kas tööandjatel lihtsalt pole üldse raha või on ikkagi nii, et kaupluseketi laiendamiseks raha on, aga palgatõusuks ei ole?

2012. aasta oli jälle väga suur laienemiste aasta. Kui me arvestame, et 2014. aastaks peaks juurde tulema umbes 400 kauplust üle Eesti, on õhk konkurentsist paks. Seega on kaubanduskettide omanikud valinud konkurentsis püsimiseks ehitamise, mille tulemusena haaratakse järjest rohkem turuosa ja meelitatakse tarbijaid odavate hindadega. Palgad ei ole paraku tööandjatele eriti prioriteet. Palgatõusu survestamiseks oleks võimalus, kui töötajad ei kõnniks niisama lihtsalt minema ja oleks valmis oma õiguste eest võitlema.

●●Kui palju on kuulda olnud, et palku on teeninduses üldse tõstetud?

Kindlasti on olnud, seda nii väiksemates kettides kui ka piiriülestes ettevõtetes. Ka suuremates kettides on olnud väiksemaid palgatõuse. Prisma tõstis mullu 1. oktoobril palku. See oli küll väike tõus. Peamiselt suurendati nende tasusid, kes olid äsja tööle tulnud. Staažikate töötajate tunnipalk tõusis ainult 8 senti tunni eest. Kui palgatõusud on olnud, siis üldjuhul jäävad nad ikka viie-kuue protsendi juurde.

●●Milline on Eesti teenindajate rahulolu?

On kindlasti neid, kes on väsinud ja tüdinud. Põhjuseks on see, et nad pole rahul tööga, töökorraldusega ja nädalavahetusel, riigipühadel töötamisega. Kindlasti on ka suur töökoormus probleemiks. Ja on neid, kes naudid oma tööd ja ootavad, et nende tööd ka tasustataks väärilise palgaga. ●

Alampalga tõusust lähtuv töötasumuudatus tuleb kirja panna ka töölepingusse. Foto: Shutterstock

Alampalga saajate töölepingusse tuleb teha muudatus

Tööinspektsiooni andmeil on juhtunud, et töötaja on saanud ette nähtust väiksemat tasu.

Kristiina Viiron
kristiina.viiron@epl.ee

Kuna tänava tõusis täistööaja alampalk 320 eurole ning tunnitasu alammäär 1 eurole ja 90 sendile, tuleb kõigi töötajate töölepingusse, kelle töötasu praegu selleni ei küündi, teha vastav muudatus.

„Kui töötaja töölepingu järgseks töötasuks on tunnitasu, mis on veel näiteks 1,80 eurot ehk vähem kui 1,90 eurot või täistööajaga töötamise korral 290 eurot ehk vähem kui 320 eurot kuus, siis tuleb see ära muuta, sest alates 1. jaanuarist on töötajate töötasud realselt suurenenud.

tuginedes töölepingu seaduse § 5 lõikele 1. „Töötasu on oluline kohustuslik teave, mis peab nähtuma töölepingu kirjalikus dokumendis,” rõhutab Soomets. Eelnimetatud paragrahvi 4. lõige sätestab, et andmete muudatused esitatakse töötajale kirjalikult ühe kuu jooksul pärast muudatuste tegemist.

Töötajal, kelle töölepingusse tööandja ei ole muudatus teinud ja kes saab töötasu alla kehtiva alammäära, on soovitatav esmalt esitada tööandjale vastav kirjalik nõue. Töötajal on õigus nõuda osalt saamata jäänud töötasu töövaidluskomisjonile või kohtu kaudu.

Seotus alampalgaga

Alampalga tõus tõstab mitmel pool Eestis lasteaia kohatasu, juhul kui omavalitsus on kohastanud sõltuma alampalgast. Näiteks Tallinnas peab lapsevanem tasuma ühe lapse kohta summa, mis moodustab 10,6% kuupalga alammäärast. Ujulaga lasteasutustes maksab vanem ujula kasutamise perioodil iga kuu summa, mis moodustab 12% palga alammäärast.

Alampalgaga on sellest aastast seotud lapsepuhkuse tasu ja senise 4,25 euro asemel saab seda nüüd 15,18 eurot päevas.

Alampalga suurenemine mõjutab ka minimaalse elatistraha suurust, mis on pool alampalka ühe lapse kohta ehk nüüd 160 eurot kuus.

Osa õppepuhkusest tasustatakse alampalga järgi. ●

Töölepingu töötasu puudutav muudatus tuleb vormistada kirjalikult.

Sellest tuleb lähtuda töötasu maksmisel ja töötajaid teavitada,” selgitab tööinspektsiooni peajurist Elina Soomets.

Jurist nendib, et inspeksioon on varasematel aastatel puutunud kokku juhtumitega, kus tööandja või töötaja ei ole olnud töötasu alammäär muudatusest teadlik, vastav teave pole nõutud moel töötajani jõudnud ja töötaja on seetõttu saanud ettenähtust väiksemat töötasu.

Soometsa sõnul on tööandja kohustatud töötajaid kehtivatest töölepingu tingimustest teavitama. Töölepingu töötasu puudutav muudatus tuleb vormistada kirjalikult,

OÜ Kliimaseade pakub tööd:

MÜÜGIINSENERILE

- ✱ **Tööülesanded:** kütte-, kliima- ja jahutusseadmete ning -süsteemide hinnapakkumiste vormistamine, suhtlemine klientidega, objektidel käimine.
- ✱ **Nõuded:** tehnilised teadmised, müügitöö kogemus, hinnapakkumiste koostamise ja eskiiside joonestamise oskus, väga hea suhtlemis- ja läbirääkimisoskus, kohusetundlikkus, eesti, vene ja inglise keele oskus, B-kat. autojuhiluba.
- ✱ **Pakume:** mitmekesist ja huvitavat tööd, konkurentsivõimelist ja tulemustest sõltuvat tasu, nüüdisaegseid töötingimusi, koolitust Rootsis ja Saksamaal.

CV palume saata ja infot saab: carita@kliimaseade.ee

www.kliimaseade.ee

TÄIENDAN ENNAST

TTU MAJANDUSTEADUSKONNAS

Raamatupidaja-finantsist
1-aastane koolituskursus algab 25. jaanuar 2013

- Raamatupidamisarvestus
- Maksundus
- Juhtimis- ja kuluarvestus
- Finantsaruandluse analüüs
- Ettevõtte finantsjuhtimine
- Tööseadusandlus ja töötasuarvestus

Pearaamatupidaja-finantsjuht
1-aastane koolituskursus algab 2. veebruar 2013

- Finantsarvestus ja -aruandlus
- Kontserniarvestus
- Kuluarvestus
- Maksundus
- Finantsaruandluse analüüs

Kursustele registreerumine kuni 24. jaanuarini.

Lisainfo majandus.ttu.ee

TEADMISTE KAUDU EDUKAKS!

Akadeemia tee 3, Tallinn 12618
Info tel: 620 4006, 620 4005
t@ttu.ee | www.majandus.ttu.ee

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
MAJANDUSTEADUSKOND

Gustav Adolphi Koolituskeskus

KURSUSED RIIGIEKSAMITEKS

eesti keel
eesti keel e-õppena
inglise keel
matemaatika
keemia
bioloogia
geograafia
ajalugu
ühiskonnaõpetus
UUS! uurimistööd

PÕHIKOOLI LÕPETAJALE

eesti keel
inglise keel
matemaatika

Vaata pakkumist

www.gakk.ee

Võta meiega ühendust info@gakk.ee
või 6274065.
Suur-Kloostri 16, Tallinn

JURIST VASTAB

Osaajaga töötamisest omal soovil ja joobe kontrollimisest

Helve Toomla

jurist

●● **Varsti saab minu emapuhkus läbi. Tahan minna tööle poole kohaga või osalise tööajaga, aga tööandja ütleb, et ei ole nõus ja võtab mind tööle ainult täiskohaga. Millised õigused mul on?**

Kahjuks saab ka väikelapse ema ainult poolte kokkuleppel osalise tööajaga tööle jääda, s.t töölepingu sellekohast tingimust muuta, nõudeõigust seadus selleks ei anna. Jääb üle ainult kaks võimalust: jätkata lapsehoolduspuhkust kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni või asuda tööle täiskohaga. Lapsehoolduspuhkuse ajal on võimalik ka mõne teise tööandja juures töötada, võib-olla leiab küsija kusagil mujal ajutiselt poole kohaga tööd.

●● **Kas tööandjal on õigus kontrollida töötaja võimalikku alkoholihoovet tööandja alkomeetriga? Kas töötajal on õigust sellest keelduda ja millised õigused tal on? Kas kontrollimise õigus peaks olema töölepingus fikseeritud?**

Tööandjal on seadustest tulenev õigus ja kohustus joores töötaja töölt kõrvaldada. Seega on tal õigus töötajaid kontrollida. Kui liiklusseadus välja arvata, siis ei sätesta kahjuks ükski õigusakt, kuidas joores tuvastada. Vahel on tööandjad selle korra kirjutanud töökorralduse reeglitesse või kehtestanud käskkirjaga, kuid nende seadud kord on teinekord läinud vastuollu põhiseaduse ja isikuandmete kaitse seadusega. Mõnikord korraldatakse tööpäeva alguses lauskontrolli kõikidele töötajatele, nõudes neilt alkomeetrisse puhumist. See ei ole kindlasti õiguspärane. Ka töölepingus aastateks ette antud kokkulepe ei ole õige.

Kontroll on õigustatud siis, kui konkreetset juhul on kahtlus, et inimene ei ole kaine, ja ka siis on töötajal õigus alkomeetriga joores tuvastamisest keelduda, ehkki mõistlik oleks tunnistajate juuresolekul see analüüs teha ja anda kirjalikult juurde oma seisukoht või vastulause. Alkomeetrisse puhumisest keeldumise korral saab tööandja joores tuvastamiseks teha ka teistsuguste tõenditega. Riigikohtu halduskollegiumi otsuses 3-3-1-45-11 leetakse, et alkomeetri kasutamisest joores tuvastamiseks ei piisagi, sellele peaksid lisanduma muud tõendid, sh tunnistajate ütlused.

Kõiki sedalaadi vaidlusi on kõige kergem vältida sel moel, et tööle minnakse alati kainelt ja ka ilma nn jääknähtudeta. ●

Saada oma tööalane küsimus:

kristiina.viiron@epl.ee

WESLEY SNEIJDER SIIRDUS GALATASARAYSSE

Hollandi koondise tähtmängi- ja Wesley Sneijder jätkab karjääri Türgi klubis Galatasaray, kuhu ta Milano Interist 7,5 miljoni euro eest siirdus. Sneijder sõlmis Galatasarayga kolme ja

poole aastase lepingu, mis kestab 2016. aastani. Gazzetta dello Sporti andmeil hakkab poolkaitsja teenima 5 miljonit eurot aastas. Interis mängis Sneijder alates 2009. aastast. **Delfi**

1.

kohale tõusis Katrina Lehis epeevehklemise naisjuunioride maailma edetabelis. Varem oli Lehis edetabeli viies, tõusu tagas nädalavahetusel MK-etapil saavutatud kuues koht. **Delfi**

EPEENAISKOND TEINE

Eesti epeenaiskond (Irina Embriich, Erika Kirpu, Kristina Kuusk ja Julia Zuikova) sai Doha MK-etapil teise koha, jäädes pärast poolfinaalis Itaalia alistamist finaalis 34 : 45 alla Hiinale. **Delfi**

GLOCK JÄI TÖÖTA

Timo Glock enam Marussia tiimi vormeli rooli ei keera, sest pooled otsustasid lepingu lõpetada. Kolme Marussias veedetud aastaga ei kogunud Glock ühtegi punkti. **Delfi**

Ari Vatanen tooks Eesti autosporti laia haaret

Täna selgub, kas autoralli maailmameister Ari Vatanen kandideerib autospordiliidu etteotsa.

Aet Süvari, Meelis Naudi
sport@epl.ee

Kümnekond aastat europarlamentis töötanud Soome endine ralliäss Ari Vatanen kohtub täna hommikul Eesti autospordi liidu juhatuses ja pärast seda toimuval presiidriusel annab ta oma plaanidest laiemale avalikkusele täpsemalt teada. Pole välistatud, et autoralli eksmaailmameister asub Eesti autospordi tüüri juurde.

Endine rallisõitja Margus Murakas vastas põiklevalt küsimusele, millist kasu tooks Vataneni asumine Eesti autospordiliidu presidendi kohale. „Raske öelda. Seda peaks uurima Vataneni käest, millised on tema siinse autospordi arendamise seisukohad. Teades tema kohta rahvusvahelises autospordiföderatsioonis, oleks selle käiguga meile sealt poolt abi tulemas. Aga kas see

on see, mida Eesti autosport vajab?” Murakas rõhutas, et ta pole Vataneni võimaliku presidendiks asumise suhtes skeptiline, vaid üllatunud.

„Ma praegu lihtsalt ei tea, milline on tema tulevikuvaade. Kõigepealt tahaksin seda kuulda. Eks ta muidugi vähe ootamatu on. Pole tavaline, et teise riigi kodanik tuleb meie alaliitu juhtima. Igal juhul oleks see pretsedent,” lisas ta.

Ettepanek tehtud

Autospordi liidu juhatusse kuuluv Toivo Asmer selgitas, et 60-aastasele soomlasele on tõepoolest ettepanek presidenditoolile asumiseks teh-

Toivo Asmer
endine vormelisõitja

Noortele on kasulik, kui selline mees nagu Vatanen on nende selja taga.

tud, kuid arutama hakatakse seda täna hommikul.

„Ta ei ole meile veel täieliku nõusolekut andnud. Oleme teinud talle sellesisulise ettepaneku,” sõnas Asmer. Tema sõnul on nii nagu Murakas teisedki alaliidu liikmesklubide

Eesti noored autosportlased vajavad laiemat haaret. Täna selgub, kas autoralli legend, eksmaailmameister ja mitmekordne Pariisi-Dakari ralli võitja Ari Vatanen on valmis kandideerima Eesti autospordi liidu presidendiks.

Foto: Reuters/Scanpix

KES TA ON?

Ari Vatanen

Sündinud 27. aprillil 1952

- Soomlane
- 1970–1998 elukutseline rallisõitja
- 1981. aasta autoralli maailmameister
- Kokku võitis kümme MM-etappi, 13 korda tuli teiseks ja 4 korda kolmandaks
- Võitis Pariisi–Dakari ralli neli korda: 1987, 1989, 1990 ja 1991
- 1999–2009 töötas Euroopa Parlamendis

esindajad küsinud, mida Vataneni tulek annab ja kas Eestist enam tõesti ühtegi inimest ei leia.

„Neile noortele, kes pürgivad maailma absoluutsesse tippu, on kindlasti kasulik, kui selline mees nagu Vatanen on nende selja taga ja ütleb oma sõna. Aga kui ülevalt tuleb abi ja meie tipud lähevad maailma, elavneb omakorda kohalik autosport,” selgitas Asmer. Asmer loodab, et Ari Vataneni kogemustega mees oskab eestlastele head nõu anda, millele keskenduda ja mida paremini teha.

„Vatanen on palju Eestis käinud, ta on meie korralda-

tud võistlusi vaadanud. Tal on teatavas osas ülevaade olemas, mis Eestis toimub. Loodame, et Vatanen tuleb ja ütleb, mida peaksime paremini tegema. Võime arvata, et kõik on hästi, aga vahel ei ole,” lisas ta. Vatanen oleks esimene välismaalane, kes juhiks Eesti spordialaliitu.

Peab veinimõisa

Pärast rallisõidust loobumist on Vatanen tegelenud poliitikaga ja pidanud Prantsusmaal veinimõisa. 1999. aastal valiti ta Soome rahvusliku koond-erakonna esindajana Euroopa Parlamenti.

Pärast seda kolis ralliäss

Lõuna-Prantsusmaale, kust ta 2004. aastal europarlamenti tagasi valiti. Ta kandideeris erakonna Rahvaliidumise Liit nimekirjas. Europarlamentis tegeles Vatanen peamiselt autode maksustamise, liikluse, arenguabi ja põllumajandusega.

2009. aastal taas soomlaste koond-erakonna eest kandideerides ta enam valituks ei osutunud. Pärast seda võttis ta osa rahvusvahelise autoföderatsiooni FIA presidendivalimistest, kuid kaotas hääletaga 49 : 135 endisele Ferrari juhile Jean Todtile. Eesti autospordi liidu president valitakse kevadisel üldkogul. ●

Iluuisu Euroopa meister teenib 20 000 dollarit

Homme algab Horvaatia pealinnas Zagrebis iluuisutamise EM. Eestlasi teeb kaasa neli, naisüksikisõitja Jelena Glebova, meesüksikisõitja Viktor Romanenkov ja jäätantsupaar Irina Štork ja Taavi Rand.

Kui palju teenivad EM-i paremad raha?

Mehed ja naised

DOLLARITES

Kuldmedal	20 000
Hõbemedal	13 000
Pronksmedal	8000
Neljas koht	6500
Viies koht	5000
Kuues koht	4000
12. koht	1000

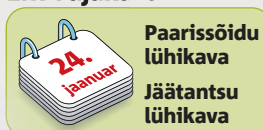
Jäätantsijad ja paarissõitjad

DOLLARITES

Kuldmedal	30 000*
Hõbemedal	19 500
Pronksmedal	12 000
Neljas koht	9750
Viies koht	7500
Kuues koht	6000
12. koht	1500

*summa on paari peale

EM-i ajakava

Koostas: Kristi Kirsberg; allikas: ISU; foto: Ahto Soorau; graafika: Maret Müür

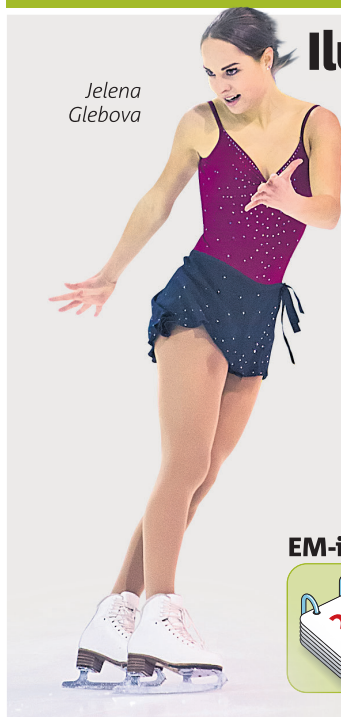
Kontaveit jõudis 16 parema noore sekka

Anett Kontaveit (WTA 399.) jõudis Australian Openi noorteturniiril 16 parema sekka, alistades slovakiar Natália Vajdová 7 : 6, 6 : 0. Kontaveit lõi kaks ässa ja tegi kuus topeltviga.

„Alustasin esimest setti natuke ebakindlalt, kuid teises oli tunne parem,” rõõmustas Kontaveit oma Facebooki lehel. „Natalia isa Marián Vajda on Novak Djokovići treener ning ta oli ka kohapeal tütrele kaasa elamas,” lisas eestlane, kelle järgmise ringi vastane on Kasahstani esindaja Anna Danilina, kes on WTA edetabelis 342. kohal. Kontaveit pidas ka paarismängu avakoh-

tumise, kus pidi koos Emily Fanninguga tunnistama Katy Dunne'i ja Christina Makarova 6 : 3, 6 : 7, 3 : 10 paremust.

On selgunud nii meeste kui ka naiste veerandfinalistid ja suuri üllatusi pole sündinud. Oma karjääri 35. suure slämmi turniiri järjest kaheksa parema sekka jõudnud Roger Federer (Šveits) alistas Miloš Raonici (Kanada) 6 : 4, 7 : 6, 6 : 2 ja läheb nüüd vastamisi prantslase Jo-Wilfried Tsongaga. Esinumber Novak Djoković (Serbia) kohtub veerandfinaalis tšehhi Tomáš Berdychiga ja kolmanda paigutusega šotlane Andy Murray prantslase Jeremy Chardyga. ● **EPL**

U-20 korvpallikoondise lootsiks ihkavad Sõber ja Ruut

9.–21. juulini kestab Eestis U-20 vanuseklassi Euroopa meistrivõistluste A-divisjoni finaaltourniir. Loomulikult tahavad fännid näha enda meeskonna head esinemist. Samal ajal on veel lahtine, kas meeskonda asub juhendama just selle vanuseklassi palluritega vägevaid tegusid teinud Andres Sõber või aastaid U-18 koondist treeninud Indrek Ruut.

Andres Sõber

Indrek Ruut

Marko Kilp sai juunioride MM-il sprindis kuuenda koha

Marko Kilp sai Libereci eile alanud juunioride ja U-23 vanuseklassi põhja suusaalade MM-il juunioride klassikasprindis 6. koha. Kvalifikatsioonis kolmanda aja välja sõitnud Kilp võitis oma veerandfinaali ja pääses poolfinaalist edasi nn õnneliku kaotajana. Maailmameistriks kroonitud sakslasele Lenart Metzile kaotas Kilp finaalis 19,7 sekundit. Poodiumile jõudsid ka venelane Vadim Koroljov (+2,6) ja norralane Björn Vidar Suhr (+4,6).

Alevile 22. koht

Kvalifikatsioonist pääses teise eestlasena edasi ka 21. aja välja sõitnud Alvar Johannes Alev. Tema sai oma veerandfinaalis viienda koha ja lõpuprotokollis kanti talle 22. koht. Martin Nassar oli 35. (+14,11) ja Andreas Veerpalu 37. (+14,93).

Ainsa Eesti naisena edasi pääsenud Kristiina Haikara laeks jäi eile veerandfinaali. Haikara jäi teises veerandfinaalis viimaseks, kaotades sakslannale Victoria Carlile 15,2 sekundit. Piret Pärnik sai 68 osaleja seas 39. koha (+27,86) ja veerandfinaali ei pääsenud. **• Delfi**

78 : 69

alistas Poola klubi PGE Turow eile korvpalli VTB Ühisliiga A-alagrupi autsaiderite mängus ukrainlaste Mariupoli Azovmaši. Turow jõudis nüüd Kalev/Cramoga võrdse kolme võiduni, ent Poola klubi on mõlemad omavahelised mängud meie klubile kaotanud. Alagrupi viimasel Azovmašil on kaks võitu, millest üks on saavutatud Kalev/Cramo üle. Teist korda kohtutakse 4. märtsil Saku suuhallis. **EPL**

Täna Delfi Spordis: miks tuleb rallispordi maailmameister Ari Vatanen Eestisse spordiametnikuks?

Pärt Talimaa
part.talimaa@ep.lee

Otsus langeb veebruari keskkel peetaval korvpalliliidu juhatuse koosolekul. Selleks ajaks on treenerite toimikond suhelnud mõlema kandidaadiga ja kuulunud nende visioone. „Küll on praegu veel lahtine, kas treenerite toimikond esitab ühe kandidaadi või tulevad nad juhatuse ette paremus-

Tunduks õiglane, kui Andres Sõber saaks enda alustatud ringi lõpuni käia.

järjestusega,” ütles korvpalliliidu peasekretär Karel Loide. Pole kahtlustki, et mõlemad kandidaadid on pädevad koondist juhendama. On ju nii Ruut kui ka Sõber viimastel aastatel noortekoondisi juhendanud ja paljud nende endised hoolealused figureerivad suvel Eestit esindama asuvate koondisekandidaatide seas.

Andres Sõber

PLUSSID

+ Iga päev Rakvere Tarvast juhendav Andres Sõber on viimased kaks suve just U-20 vanuseklassi palluritega töötanud ja võistkonna tulemus on pidevalt paranenud. Esimesel aastal murdis meeskond tema käe all end A-divisjoni ja mullu saadi seal Gruusia ees 15. koht. Tegemist on paljuski nii-öelda tema projektiga – paljurid on käinud Rakveres laagrites, seal on peetud kontrollkohtumisi. Seega tunduks emotsionaalses plaanis õiglane, kui Sõber saaks käia lõpuni vähemalt selle ringi, mis kulmineeruks koduse finaaltourniiriga.

+ Sõbral on ette näidata aastakümnetepikkune treeneripagas, mida on märksa rohkem kui Ruudul. Pealegi on ta omandanud kõrgkoolis treenerihariduse.

+ Ta on meeletult hea motivaator, kes suudab pea alati võistkonnast rohkem välja võluda, kui seal esmapilgul paistab.

+ Möödunud suvel kutsus Tiit Sökk esimest korda Sõbra enda täiskasvanute koondise juurde appi, mis on oluline märk ja side kahe vanuseklassi vahel. U-20 koondise poisid on ju need, kes haaravad tulevikus Eesti korvpallis juhtohjad.

MIINUSED

– Sõber on üksik hunt, kes enda ümber treenerimeeskonda ei koonda. Samamoodi ei kogu ta vastaste kohta eelinfot. Eesti tasemel on see igati piisav, ent EM-i finaaltourniiril ei pruugi vaid oma mängu mängimisest piisata. Eriti kui vastased on teinud meie kohta põhjaliku kodutöö.

– Argiselt puutub Sõber U-20 koondise kandidaatidest treeningutel kokku vaid Oliver Metsalu ja Mihkel Schleicheriga, kelle Sõber suure korvpalli juurde tagasi meelitas. Seda on Ruuduga võrreldes vähem.

Indrek Ruut

PLUSSID

+ TYCO Rapla meeskonda juhendava Ruudu käe all treenivad tavaliselt nii Rait-Riivo Laane, Rauno Nurger kui ka Martin Paasoja. Kogu trio mängis juba mullu U-20 vanuseklassi EM-il ja sünniaasta 1993 lubab neil seda teha tänavugi. Veel on Raplas trobikond poisest 1994. aastakäigust, kes mullu U-18 vanuseklassi eest pallisid. Seega on Ruudul pidev ülevaade poiste arengust, nende võimetest ja hetkeolukorrast. Pikemas perspektiivis ei taga iga päev trennis vaid endatugevustega harjutamine suurt arengut.

+ Ruut on rohkem meeskonnamängija kui Sõber ja peatreeneriks saades koostab ta enda kõrvale treeneripingile kindlasti tiimi, kes üksteist täiendab ja kus rollijaotus on paigas.

+ Kui Ruut suudaks kodusel finaaltourniiril võistkonnaga vägeva tulemuse teha, oleks see talle CV-sse vägev pluss ja ühtlasi võiks

see aidata tal piiri taha saada, millest võidaks kogu Eesti korvpall.

+ Sõber on juba väljakujunenud treener, kes on juhendajana enam-vähem kõike näinud. Edenemine suvisel EM-il tema aktsiaportfelli tugevust enam niivõrd ei kõigutaks. Ruut peaks olema jällegi heas mõttes näljasem, kuna temal suure saavutused puuduvad.

MIINUSED

– Ruut on küll lõpetanud treenerite mõeldud FIBA koolituse, ent ülikooliharidust tal ei ole. Samuti ei ole tal treenerina sedavõrd palju kogemusi kui Sõbral.

– Võib kindel olla, et kui koondise juhendajaks saaks Sõber ja tal ei läheks EM-il kõige paremini, kuuleks avalikkuses palju vähem tagantjärele mõtisklemist, et oi, mida küll Ruut teinud oleks, kui tema oleks koondist juhendanud. Vastupidine stsenaarium tekitaks aga palju poleemikat ja küllap leiduks tatipritse, kes Ruudu aadressil mürgiseid kommentaare teele saadaksid.

			
www.forumcinemas.ee mobile.forumcinemas.ee			
INFO TELEFONILT 1182			
ILMVÕIMATU			MS12
Saal 6	21:30 (ainult L, E)		
Saal 7	21:20 (v.a L, P, E)		
HIRMU LAHT			K14
Saal 7	22:00 (ainult P, E)		
NT LIVE: KOHTUNIK		kordus!	L
Saal 7	19:00 (ainult E)		
JACK REACHER			MS12
Saal 8	11:40 (v.a L, P)	16:45	
Saal 9		21:10	
DEEMONID		eeesti keeles!	K14
Saal 9		13:00	
METSIKU LÕUNAMAA ASUKAD			MS12
Saal 9		19:05	
007 SKYFALL	Saal 10	12:45	MS12
LINCOLN		ELLINASTUS!	MS12
Saal 10	15:45 (L, P)	18:25 (R, N)	
ARGO			K12
Saal 10	18:50 (v.a R, N)	21:40	

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€, E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. ALe Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

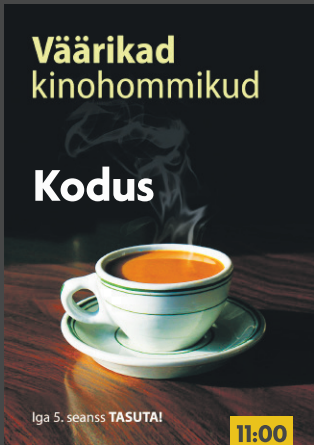
www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väarikad kinohommikud

Kodus

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

MADS MIKKELSEN

THOMAS VINTERBERGI FILMID

JAHT

TÕDE ON KÕIGE KIN

15:00 19:20

ALATES 11. JAANUARIST KINOS ARTIS

A-ONE FILMS PRESENTS

MAGIC PARIS 3

11:20 19:15

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO
»SÕPRUS«

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

UDUS

В ТУМАНЕ

СЕРГЕЙ ЛОЗНИЦА ФИЛМ

18:00

22.01

Väarikad kinohommikud: Kodus	11:00	Kodus	15:20	21:30
Maagiline Pariis 3	11:20 19:15	Inglite osa	17:15	
360	13:10	Head uut aastat, emad!	17:25	
Niko ja lendavad põhjapödrad - 2D versioon, eesti keeles	13:20	Maagiline Pariis 2	21:00	
Jaht	15:00 19:20	www.kino.ee Estonia pst. 9, Tallinn Solarise keskus Tel. 663 1380		

22.01

22.01

Udus		18:00
Holy Motors		20:30
Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee		

22.01

ARNOLD
SCHWARZENEGGER

JOHNNY
KNOXVILLE

VIIMANE
VÕITLUS

PENSIONIPÕLV ON MEMMEKATELE

KINODES 25. JAANUARIST

LIONSGATE

[illegible]

12 OSCARI NOMINENT
KULDGLOOBUSE VÕITJA – PARIM MEESPEAOSA

STEVEN SPIELBERG' FILM

DANIEL DAY-LEWIS

LINCOLN

TWENTIETH CENTURY FOX, BREAKTHROUGH PICTURES and RELIANCE ENTERTAINMENT PRESENT A KOBAL GROUP PRODUCTION PARTICIPANT MEDIA
AN AUBURN ENTERTAINMENT / KENNEDY / MARSHALL COMPANY PRODUCTION A STEVEN SPIELBERG AND DANIEL DAY-LEWIS FILM
CASTING BY SALLY FIELD, JAMES STRAUBERMAN, JOSEPH GORDON-LEVITT, JAMES SPADER, HAL NELSON AND TIMOTHY LEE JAMES
PRODUCED BY ADAM BRONKOWSKI, KYLE MARSHALL KREMER, JIM WILSON, JOHN WILLIAMS, STEVE ZWARG, DIRECTED BY STEVEN SPIELBERG
WRITTEN BY DANIEL KAYNOR, EDITED BY DANIEL LUPU, BOB SCHILL, JONATHAN KIM, COSTUME DESIGNER STEVEN SPIELBERG, KATHLEEN KENNEDY
EXECUTIVE PRODUCERS: TEAM OF HORALS, THE POLITICAL GENIUS OF ABRAHAM LINCOLN, BOB KEANE, GORDON, JIMMY KUSNER, STEVEN SPIELBERG

© 2012 TWENTIETH CENTURY FOX FILM CORPORATION. ALL RIGHTS RESERVED. TM & © 2012 TWENTIETH CENTURY FOX FILM CORPORATION. ALL RIGHTS RESERVED.

MSIO

KINODES 25. JAANUARIST

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
11., 15. veebruaril 19.00

Maailmale nähtamatud
pisarad
18., 19. veebruaril 19.00

Keti lõpp
18., 19. veebruaril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta
laega saalis, Harju 1, Tallinn

23. jaanuar kell 18.00

EUROOPA
EHK LENDAV TSIRKUS
VALMISTUB HÜPPEKS

Jumalikud ilmutused" esitleb:
Urmas Vadi romaan "Tagasi Eestisse"
Veiko Märka jutukogu
"Armastuskunsti suured võlurid"
fs valikkogu "100% fs"
+ üllatus!

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate rajete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuude
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Südamlik kaastunne
Katrin Sepale

ISA

surma puhul

Kolleegid Eesti
Rahvusraamatukogust

Avaldame kaastunnet
Taavile ja Kalvile kalli venna

MAIDO PÄRN

ootamatu lahkumise puhul

OÜ Mikrovai pere

Trammij ja trolli eakate
klubi Meelespea
avaldaab siirast kaastunnet
Helgele

ELMAR MOORATS

surma puhul

Avaldame sügavat
kaastunnet kallile Kerstile

ISA

surma puhul

Töökaaslased
Ilusalongist Felicia

Avaldame kaastunnet
Jaan Lutsarile kalli ema

AIME LUTSAR

surma puhul

Eesti Judoliit

Südamlik kaastunne
Olga Plitusele perega isa

MIHHAIL PLITUSE

kaotuse puhul

Raha24 OÜ meeskond

SA Tallinna Lastehaigla
avaldaab sügavat kaastunnet
dr. Maiili Rullinkovile

ISA

kaotuse puhul

Igavikuteele lahkus
minu kallis emake

ELLA KIVI

Sünd. Järv

01.01.1922 - 21.01.2013

Hüvastijätmine
23. jaan 2013
Pärnamäel kl 12

Leinab tütar abikaasaga

Teatame kurbusega, et lahkus
meie kallis ema ja vanaema

LAIN
JUCHNEWITSCH

sünd. Kirss

20.06.1918 – 19.01.2013

Ärasaatmine
Tallinna Matusebüroo kabelis
Paldiski mnt. 68
24. jaan kl 12

Leinavad poeg, minia
ja lapsed peredega

Sinu mälestus me hinges elab,
Sinu hää! veel kõrvus kõlab...

Avaldame kaastunnet

GEORG MERIOJA

surma puhul

endised õpilased
Magnar, Timo, Mattias
ning sõber Karl Kristjan

Sa hapramast hapram
siin päikese all...

Head sõpra

AIME LUTSARIT

mälestavad
endised tombikad

Armsad Riina, Greta ja Aneta
Meie siiras kaastunne
abikaasa ja isa

IVO VARTS

ootamatu lahkumise puhul

Aivar ja Imbi, Arvi ja Ivi

Südamlik kaastunne
dr Kalle Pöderile õe

ANU PÖDER

kaotuse puhul

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
kardiotorakaalkirurgia keskus

Südamlik kaastunne
Raajale ja Valevile poja

ILMAR ALUVEE

25.11.1969 – 17.01.2013

surma puhul

TTÜ soojustehnika instituut

Ärasaatmine
24. jaan kl 12
Rahumäe surnuaia
kabelis

Avaldame sügavat kaastunnet
Raaja Aluveele kalli poja

ILMAR ALUVEE

surma puhul

Tallinna Tehnikaülikooli
Ametiühing

Teatame sügava kurbusega,
et lahkus igavesele unele
kallis abikaasa, isa, vanaisa ja
vanavanaisa

RICHARD SAU

16.02.1932 - 20.01.2013

Jumalagajätt
Jõelähtme kirikus
25. jaan kl 13

Avaldame sügavat kaastunnet
Ülle-Merle Voogile armsa
ema

ÕIE REGINA PAUKLINI

surma puhul

Tamro Eesti OÜ

Eesti Kunstiakadeemia vabade
kunstide teaduskond
mälestab kunstnik ja
kunstipedagoog

ANU PÖTRA

1947 – 2013

ja avaldaab sügavat
kaastunnet lähedastele

Laupäeval, 26. jaanuaril 2013 kell 14.00
Estonia kontserdisaalis

Eesti Koorüülingu
aastapreemiad

Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli puhkpilliorkester
Sirly Illak
Kammerkoor Head Ööd, Vend / Pärt Uusberg ja Külli Kiivet
Kammerkoor Solare / Elo Üleoja
Püha Miikaeli poistekoor / Kadri Hunt ja Maret Alango
Tartu Akadeemiline Meeskoor / Alo Ritsing
Viljandimaa Kammerkoor / Toomas Voll

Klaveril Olav Ehala
Orelil Toomas Trass
Kontserti juhivad Saara Kadak
ja Markus Robam

Kunstiline juht Veronika Portsmouth
Lavastaja Reeda Toots-Kreen

PILETID 7/5 €
Piletilevi ja Piletimaailma
müügikohtades

KAASRAHASTAJAD: ERISTI KULTUURKAPITAL, Tallinn, Haridus- ja teadusministeerium, Eesti Laulu- ja Tantsupro SA

Jazzis uued standardid

Danske Bank

1.02-24.03

TALV JAZZ

L 2.02 kell 17.00
Kumu auditorium

YEAR OF THE BULLET
GRETA AAGRE -
ERIK HONORE
GROUP (NORRA-EESTI)

Piletid hinnaga 12.- ja 9.- Piletilevist ja
tund enne algust kohapeal! Jazzkaar.ee
info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.
www.jazzkaar.ee

KAFO, ERGO, ●●● Eesti Päevaleht

Laen

Laenukinnisvara tagatisel.
ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln.
6486083 www.aolenuud.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige
asjatundjatega.

Teenused

KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

Kinnisvara

Müüa köök tuba 25 ruutmeetrit
Pelgulinna, puumaja.
Hind 20 000 eurot. Tel 553 1207.

Ost

Ostame kasutatud autosid.
Tel 5616 2340.

Müük

Müüa lõhutud küttepuud.
Tel 509 2933.

Rehvid põllutöö-eritehnikale.
Info 526 8498, andres@gersamia.ee

Kõik -20% ainult kuni 31.01. Kasuta-
tud kontri ja poe mööbel.
Tähetorni 21-j, Tall. E-R 10-17 Apuneks.ee

Tervis

Keha trimmi Olimpi
toidulisanditega: www.olimp.ee

Teated

MTÜ Teine Tants kuulutab välja
avaliku stipendiumi konkursi loomin-
guliseks tegevuseks kaasaegse tantsu
vallas. Taotluste esitamise tähtaeg on
29. jaanuar 2013. avaldus, projekti kirjel-
dus ja cv saata aadressil: Pikk 20, 10133
Tallinn. Info: saal@saal.ee.

Kallis Irina Ojala,
südamlik kaastunne sulle armsa

EMA

surma puhul

Töökaaslased Elionist

Avaldame kaastunnet Maretile
isa

JAAN REBASE

kaotuse puhul

Kolleegid Fortum CFS Eesti OÜst

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla

09.55 Terevisioon*

11.55 Prillitoos (subtiitritega)*

12.55 Puutepunkt (subtiitritega)*

13.25 Osoon (subtiitritega)*

14.00 Eesti muusika videod, 1/3

14.15 Välisilma dokk Barack Obama ja suured ootused, 1/2 (Barack Obama – Great Expectations, Inglise 2012)*

15.05 Välisilma dokk Barack Obama ja suured ootused, 2/2 (Barack Obama – Great Expectations, Inglise 2012)*

16.00 Draamasari Holby City haigla*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Öhne 13 (Eesti 2006)

17.40 Draamasari Südameasi: Aju-pesu (Heartbeat, Inglise 2007)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Vabariigi kodanikud

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 OP!

22.10 Draamasari Vaalasaarte Maria: Merehädaline (Hvaler, Norra 2008)

23.00 Hakkab jälle pihta: Smells Like Teen Spirit*

23.30 Draamasari Südameasi: Aju-pesu (Heartbeat, Inglise 2007)*

00.15 Ringvaade*

01.25 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 424

06.45 Joonissari Garfield

07.10 Joonissari Kasskoer

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 32

10.00 Keelatud vili*, 45

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5415

11.30 Kuidas elada 100-aastaseks?*

12.25 Sõber koer*

12.55 Kuldvillak*

13.30 Doktor Oz

14.30 Komissar Rex: Moseri surm, 2

15.30 Punased roosid, 425

16.30 Keelatud vili, 46

17.30 Roosa teemant, 33

18.30 Kodus ja võõrsil, 5416

19.00 Reporter

20.00 Krimi

20.30 Alcatraz: Johnny McKee

21.30 Kriminaalne Venemaa: Heroiini teekond

22.05 Mängufilm Lõpp-punkt 3 (Final Destination 3, Kanada/Saksamaa/USA 2006)

23.55 Chuck: Chuck vs 1. klass

00.50 Merepatrull

01.35 Mängufilm Jälgija* (The Watcher, USA 2000)

03.05 Reporter*

03.55 Kaks ja pool meest*

04.15 Rosamunde Pilcher - Kaksikute tähtkujus* (Rosamunde Pilcher – Wechselspiel der Liebe, Saksamaa 1995)

TV3

06.15 Multifilm Gormiti

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Monsuno

07.55 Multifilm Miriam

08.00 Kaunis Lola, 96*

08.55 Kirgede torm, 1551*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6391*

10.20 Elu keset linna*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele:*

11.35 Põimitud hinged 1, 16*

12.05 Grace'i päästmine 3, 13: Kõiki ei saa päästa, Grace

13.00 Kolmedok: Ingililapsed*

14.00 CSI kriminalistid 12, 19: Lahknevad arvamused*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6392

15.30 Lena, mu elu armastus, 15

16.30 Kaunis Lola, 97

17.30 Kirgede torm, 1552

18.30 Põimitud hinged: Erich ja Alla

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele: Tuntud hääled

20.00 Kaua võib!

20.30 Suletud uste taga 1, 6

21.25 Dr House 8, 7: Surnud ja maetud

22.25 KINO3: Mängufilm Aeg on käes... (The Happening) USA 2008 ulmedraama

00.15 NCIS kriminalistid 6, 7: Tsviiv-lohvrid

01.10 Seadusesilm Steven Seagal 1, 13: Halastamatu hukkamõist

01.35 Kuldsuu Ted 2, 8: Suhtluse tähtsus

02.03 TV3play.ee uudised

02.05 Kaua võib!*

02.30 Stop!*

02.55 Seitsmesed uudised

03.25 Aja meistrid (Eesti 2008)*

04.40 Öhtusöök viiele: Tuntud hääled*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Lena, mu elu armastus, 15*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV 2

07.10 Animasari Völukarussell* 07.20 Animasari Tatonka lood* 07.30 Animasari Ruff tegutseb* 07.41 Animasari Ma olen hirmus mutukas* 07.43 Animasari Mina olen loom* 07.45 Seiklussari Willy Fogiga ümber maailma: Viperustega reis (La vuelta al Mundo de Willy Fog, Hispaania 1983)* 08.10 Lastetuba: Hans ja Grete* 08.30 Opiõul: Lohusuu (Eesti 2006) 09.00 Ringvaade* 10.05 Midsomeri mõrvad: Verrega kirjutatud (Midsomer Murders, Inglise 1998) 11.45 Jüri Üdi klubi* 12.40 ERR-i uudised 17.00 Kalailm* 17.30 Rakett 69* 18.00 Animasari SimsalaGrimm 18.25 Animasari Näh (Inglise 2007) 18.30 Lastetuba 18.45 Animasari Völukarussell 18.55 Animasari Siitipoiss Alfredi salapäraseid seiklused 19.05 Animasari Tinga Tinga lood 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20.00 Pealtnägija (vene-keelsete subtiitritega)* 20.45 Erica: Minu päka all (Being Erica, Kanada 2010) 21.30 AegRuum Materjalide salajane maailm, 3/3 22.25 Zeitgeist, 3/11 (USA 2008) 23.10 Eesti TOP 7 23.55 Kuritegu (Forbrydelsen, Taani 2007)* 00.55 Midsomeri mõrvad* 02.42 ERR-i uudised

Kanal 11

06.30 Totaalne ärkamine! 09.00 Doktor Oz* 09.55 Ellen* 10.50 Disainiduo Novogratz 11.20 Superlapsehoidja* 12.10 Top Shop 12.25 Mängufilm Nora Roberts - Sinine suits* (Nora Roberts' Blue Smoke, USA 2007) 14.20 Südametukse, 83 15.20 Südametukse, 84 16.10 Superlapsehoidja 17.05 Naistekliinik, 77 18.00 Doktor Oz 19.00 Pilvede all 20.00 Ellen 21.00 Kuulsuste kodukujundaja, 3 21.30 Mis sul seljas on?! 22.00 Kadunud 23.00 Kummaline seks 23.30 Seksiäpardused 00.00 Reporter 00.50 Naistekliinik*, 77 01.35 Pilvede all* 02.20 Eva Luna, 10 03.05 Soengukeisrid 03.30 Doktor Oz 04.15 Doktor Oz* 05.00 Reporter* 05.45 Talisman, 63

TV6

06.00 Hommikuraadio 09.00 Seitsmesed uudised 09.30 Kodu keset linna 2, 41 10.00 Kutsuge Cobra 11 5, 63 11.00 Jaht Punasele Oktoobrile 13.35 Kodu keset linna 2, 42 14.00 Tähevärv Atlantis 5, 16 15.00 Kutsuge Cobra 11 5, 63 16.00 Kuidas ma kohtasin teie ema 5, 13 16.30 A-Rühm 1, 12 17.30 Kutsuge Cobra 11 5, 64 18.30 Simpsonid 23, 10 19.00

Perepea 4, 56 19.30 Kuidas ma kohtasin teie ema 5, 14 20.00 3rd Rock from the Sun 2, 27 20.30 Simpsonid 23, 11 21.00 KINOÕHTU: K-19: Lesestaja 23.35 Paljalt naljakas 1 00.05 Eureka 3, 8 01.00 Salatoimikud 9, 10 01.50 Täna õhtul,otse-eetris* 02.45 Hommikuraadio 05.00 Kodu keset linna 2, 42 05.25 Seitsmesed uudised 05.50 Uudistemagasin

Kristian Paaur

Facebook.com/foomiksPaaur

PAUR

MILLE EEST ISTUD?

KUNA EESTIS ON KÕIGE PUHTAM ÕHK MAAILMAS SIIS PLAANISIN EKTREEMSEMAID LOODUSEFÄNNE ÕHKU HAKATA LASKMA... ...MILLE ÕELDI, ET SEE OLLA TERRORISM... .. AGA KÕRGEIMAL ÕN JU ÕHK PUHTAM!!

ETTEVAATUST, ET DRAAKONIT ÜLES EI ÄRATA!

MIS NÄÜD?

TSS!

TSS! SA ÄRATAD TA!

AHH, VAADAKE, KUI ARMAS TA ON. MA TAHAN TEDA KALLISTADA!! ÄRGE TEDA TAPKE, TA AINULT MAGAB.

TSS!

UAAAGH!!!

MINA ENAM TÄDRUKUTEGA EI MÄNGI...

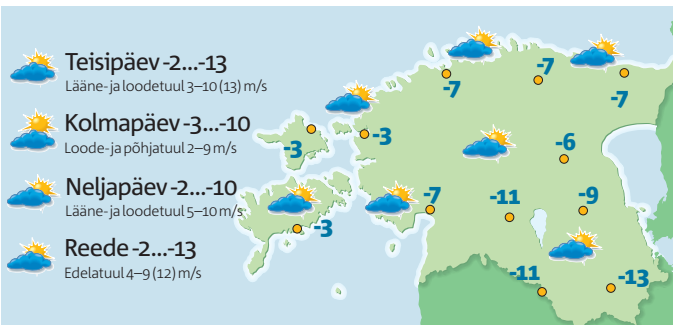
ILM

Teisipäev -2...-13
Lääne- ja loodetuul 3–10 (13) m/s

Kolmapäev -3...-10
Looide- ja põhjatuul 2–9 m/s

Neljapäev -2...-10
Lääne- ja loodetuul 5–10 m/s

Reede -2...-13
Edeletuul 4–9 (12) m/s

RISTSÕNA

	KROONLINE AINEVAHE TUSHAIGUS TÜKK	LINN LÄTIS PAAVSTI KROON	KIRJA-KRAAD "...JA LEIB" (E. Ranneti tomaton)	UUNIKUM LAUGE OVAALNE KÖRGEN-DIK	AMPER USA OSARIK	SI-DIEES SÄILITUS- RUUM	LUKUFERMA LAIALT VA- GA AEG- LAASELT (muusikas)	ASJA PEREMEES AMERICAN ORIENTAL SOCIETY	VÕIMAS TUGIPUNKT KULA KAREDA VALLAS
KÕRGE TORUJAS KARUSMÜTS OKAY									
JAATAV ELLU- SUHTUMINE AASTA									
TURGI OHVITSEER- INTIEL AUTOMARK									
AAR KÕRGE HÄAL SOPRAN									
SOUDE- PAAT VÖRGU ÄÄRENGOOR									
MEHENIMI VEDEL LAHJA TOIT									
... PIKKUUS SAARMAS									
KOLM- USA OSARIK									
...PÄEV (25. nov.) KIBUVITS (ladina k.)									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• New Yorgi kesklinn. Üks vene immigrant toob oma auto iga päev teenindusse, palub õli vahetada, ja viib õhtul jälle minema. Juhataja otsustab välja selgitada, milles on asi.

„Ma tunnistan sulle kõik üles,” ütleb venelane, „aga tingimusel, et lased mul edaspidigi siin iga päev õli vahetada.”

Juhataja nõustub.

„Niisiis, ma töötan siin lähedal, tööpäev kestab kaheksa tundi, parkimistasu on viis dollarit tunnis, aga õlivahetus maksab ainult 20 dollarit.”

•• Neu oma poiss-sõbrale:

„Ja ongi jäänud ainult viis kuud oodata...”

„Mida?!” küsib poiss väriseval häälel.

„Suvel!”

•• Majanduspolitsei pinnib Rabinovitši:

„Kas teil on suvila?”

„On see siis halb?”

„Kas teil on Mercedes?”

„On see siis halb?”

„Teie naisel on sooblinahkne kasu- kas!”

„On see siis halb?”

„Aga teie palk on kõigest 500 eurot!”

„On see siis hea?”

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

4			6	7			5
			9		1	8	
	2			8			
	3	2				9	1
7							6
1	4				2	3	
			1			5	
		5	3		7		
9				5	6		8

Sudoku reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

2	8	9	3	4	1	5	7	8
5	7	4	2	8	6	1	3	9
1	3	6	7	5	9	2	4	6
3	4	1	6	7	2	9	8	5
8	5	6	9	3	4	7	1	2
9	2	7	8	1	5	4	6	3
4	8	3	5	9	7	6	2	1
7	9	2	1	6	3	8	5	4
6	1	5	4	2	8	3	9	7

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

Viigipuude mitmekesine maailm

Aed

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaead

Viigipuu perekonnas on 850 liiki puid, põõsaid ja kägipuid. Viigipuud on igihaljad või harvem heitlehised taimed. Nad kuuluvad suurde, 1150-liigilisse mooruspuuliste (*Moraceae*) sugukonda. Tuntumad viigipuu sugulased mooruspuulistest on paberimooruspuu (*Broussonetia*), värvimakluura (*Machlura pomifera*), leivapuu (*Artocarpus*), tummipuu (*Brosimum*), dorsteenid (*Dorstenia*) jpt.

Kõige rohkem kasvab viigipuid troopilises Aasias ja Austraalias. Aafrikas on 105 liiki ja Ameerikas 190 liiki viigipuid.

Viigipuude seas on väga põnevaid taimi. Borneo viigipuu (*Ficus obscura* var. *borneensis*) Borneo saarel on mürmekofüüt ehk sipelgataim. Selle viigipuu vartes on õõned, kus elavad sipelgad kaitsevad taime taimetoiduliste loomade eest.

Kasvab kõrbes

Põhja-Mehhikos Baja California osariigis kasvab huvitav jämeda pudeltüvega Palmeri viigipuu (*Ficus palmeri*). See on üks vähesi viigipuid, kelle looduslik kasvukoht on põuases kõrbes.

Himaalajas kasvab ebaharilik suurte ümmarguste lehtedega kõrv-viigipuu (*Ficus auriculata*).

Uus-Guinea saarel aga kasutatakse meetripikkuseid kurrulise viigipuu (*Ficus dammaropsis*) lehti liha küpsutamiseks.

Austraalias kasvava liivapaber-viigipuu (*Ficus coronata*) lühikeste jäikade karvadega lehti kasutasid aborigeenid puitsemete ja kilpkonnaluulise kilprüü lihvimiseks.

Kiirekasuline villane viigipuu (*Ficus villosa*) Borneol on arvatud troopikas ohtlike umbrohtude hulka.

Viigipuude õied on kotitaolises õisikus, mida kutsutakse sükooniumiks. Tillukesti õisi tolmeldavad väikesed kiletivalised putukad pahkvaablased.

Inimene kasvatab viigipuid viljapuuna, ilutaimena, varjuandva puuna, religioos-
se sümbolitaime ja jahedama kliimaga aladel siseruumi-

des. Kõige populaarsemad liigid toataimena on kummi-viigipuu (*Ficus elastica*), bensoe-viigipuu (*Ficus benjamina*) ja lüüra-viigipuu (*Ficus lyrata*). Eestis kasvatatakse ka bengali viigipuid (*Ficus benghalensis*), ahtalehist viigipuid (*Ficus binnendijkii*), heitlehist harilikku viigipuid (*Ficus carica*), delta-viigipuid (*Ficus lepreurii*), väikeseviljalist viigipuid (*Ficus microcarpa*) ja roomavat viigipuid (*Ficus pumila*).

Vajavad valgust

Väga valguslembesed on bensoe-viigipuu ja lüüra-viigipuu. Hämaras paigas või aknast kaugel võivad nad massiliselt lehti varistada või kollaseks tõmbuda. Lehtede rohke varisemise põhjuseks võib olla ka keskküttega ruumi liiga kuiv õhk või tõmbetuul. Lehtede massilise varisemise vältimiseks võib viigipuid novembrist veebruarini taimelambiga lisavalgustada. Pilves päeval võib taime lisavalgustada 10-12 tundi. Aeg-ajalt võib viigipuid piserdada puhta leige veega või viia taim lausa sooja dušši alla. Duššitamise ajaks peaks poti katma vett-
pidava materjaliga, et vältida substraadi liigset märgumist. Halvasti mõjub taimale ka talvine järsk asukohavaetus või liigne väetamine. Palju meelepärasem kasvukoht on viigipuule köögis, kus õhk on niiskem.

Leplikumad asukoha tingimuste suhtes on kummi-viigipuu, väikeseviljaline viigipuu ja bengali viigipuu. Roomav viigipuu lepib küll hämara kasvukohaga, kuid on tundlik kuiva õhu vastu. Viigipuude kastmise sagedus sõltub asukoha tingimustest. Mida palavam ja kuivema õhuga on ruum, seda sagedamini peab taime kastma ja piser-

dama. Piserdamisel on tähtis lähtuda reeglist, et parem on seda teha hommikul või päeval, arvestusega, et pimedaks ajaks jõuab taim kuivada.

Toatingimustes öitsevad või viljuvad vaid vanemad isendid. Viimasel ajal on müü-
dud toataimena ka jahedalembelist ja heitlehist harilikku viigipuid (*Ficus carica*).

Troopilistele viigipuudele meeldib ruum, kus temperatuur on talvel kõrgem kui +12 °C. Optimaalne on vahemik +18 – +23 °C. Kuiva õhuga ruumis võib viigipuude lehti kahjustada punane kedrik-
lest, harvem villitai, kilptai või ripslased. Kahjuritõrjeks sobib preparaati Actara.

Viigipuid võib suveks õue viia, kuid õueviimise päevaks on parem valida pilves või vihmane aeg. Taime ei maksa jätta otsese päikese kiirgusega kohale, vaid tõsta varjulis-
se paika, kuhu paistab hommiku- või loojangupäike. Viigipuude ümberistutamiseks sobilik aeg on aprillist juulini. Paremini sobib viigipuudele nõrgalt happeline muld. Viigipuid võib väetada kasvu-

**Asukoha suhtes on leplikud kummi-viigipuu, väikesel-
heline ja bengali viigipuu.**

perioodil märtsist septembri-
ni kaks-kolm korda kuus täis-
väetiselahusega. Talvel pime-
dal ajal võib liigne väetamine kasu asemel kahju põhjustada. Liigsele väetamisele reageerib viigipuu leheservade pruunistumise ja varisemise-
ga. Ülekastmise tagajärjel lehed varisevad sageli rohelisena või vaju-
vad longu. Viigipuid saab kodus ise paljundada pistikute või pistokstega. Need juurduvad vees või mul-
las kolme-nelja nädalaga. ●

KÄGIPUU HÄVITAB KANDJA

Kägipuu on niisugune troopilise vihmametsa puu eluvorm, kus taime elu algab pealistaimena kandurpuu võras, hiljem aga jätkub maapinnani ulatuvate õhujuurte kaudu toitudes iseseisvana. Kägipuu juured kasvavad tihedalt ümber kandurpuu tüve ja okste, pigistades nii tema sooned kinni ja põhjustades viimaks kandurpuu kuivamise ning hävimise. Kaugeltki mitte kõik viigipuid ei ole sellised.

1

2

3

4

5

-1- Kummi-viigipuu sort „Tineke“ -2- Kummi-viigipuu sort „Robusta“ -3- Ahtalehise viigipuu sort „Alti“ -4- Benseo-viigipuu sort „Natasha“ -5- Benseo-viigipuu sort „Variegata“

Fotod: Vallo Kruuser

LEHT + DVD

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetuse: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee Eestis uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, Äri- ja Kultuur 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

